

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, petek 17. novembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Boj proti draginji

Stara in tisoč in tisočkrat izpričana resnica je, da rastejo cene vedno, kadar primanjkuje blaga. Vedno je bilo tako in ne more biti drugače niti sedaj. Vsi ukrepi, ki ne bi sloneli na tej resnici, so zaman, pa naj se naglašajo še tako glasno in s še tako kričavimi gesli. Če ni blaga, cene rastejo in naj se izdajo kakršni koli ukrepi.

Zato pa je edino pravilno, če se hoče draginja zajezi, da se trg oskrbi z zadostnimi količinami blaga. Zato je treba trgovcem dati možnost, da lahko kupijo v tujini blago, ki ga potrebujejo. Zato naj se dajo uvoznikom za uvoz potrebnega blaga potrebne devize. Nič ne pomaga vse stikanje za zalogami, če pa ne morejo naši trgovci uvoziti blaga, ki ga imajo naročenega in ki jim leži v Trstu, ker ne morejo dobiti deviz. Še nikdar se ni zgodilo, da trgovci ne bi hoteli prodajati blaga, ki ga imajo v zadostni količini v zalogi. Saj je vendar bistvo trgovine v tem, da se blago čim hitreje proda, da se blago iz trgovin čim prej odda potrošniku. Osnovna zahteva za odpravo draginje je zato, da se omogoči uvoz blaga, ki ga v deželi primanjkuje.

Da pa se more to blago tudi plačati, je treba istočasno pospeševati tudi izvoz. Zato bi se morali dati izvoznikom potrebni vagoni, zato se ne bi smela izvajati izvozna kontrola tako, da se izvoz zavlakuje. Zato bi se moral ves postopek zlasti pri našem najboljšem izrazitem izvoznem blagu na vso moč poenostaviti, da bi se razvijal izvoz čim bolj gladko. A niti pri hmelju, lesu in drugih naših izrazitih izvoznih predmetih se ne ravna tako.

Cene žitu rastejo horendno, a žito je glavni predmet prehrane. Nič ne bi rekli, če bi bil ta dvig cen v korist kmetovalcu. Toda silno malo verjetno je, da bi le majhen odstotek kmetovalcev od tega imel kaj dobička. Kajti takrat, ko so kmetovalci takoj po žetvi prodajali pšenico, je bila ta pod intervencijskimi cenami Prizada. Danes, ko žita ne prodajajo kmetovalci, temveč znani gospodje iz žitnih krajev, pa je ta cena mnogo nad Prizadovo ceno in ne kmetovalci, temveč dotični gospodje, ki v veliki večini niso našega rodu, imajo glavni in edini dobiček. Na drugi strani pa morajo milijoni kmetkega ljudstva plačevati drago pšenico, ker velik del kmetkega ljudstva ni pridelal dovolj lastnega žita za prehrano.

V tem času, ko so nagnane cene žitu že skoraj do viska, pa se pač ne bi smeli forsirati še nakupi občin za ustvarjanje sicer potrebnih rezerv. To se pravi iti naravnost spekulantom na roko.

Tudi takšne neskladnosti ne bi smelo biti, da bi se na eni strani pospeševal dvig cen, pa čeprav kmetijskih proizvodov, na drugi strani pa grozilo z najtežjimi kaznimi za vsak dvig cen, pa čeprav je ta diktiran od drugih ali pa celo iz tujine. Je čisto prav, če se nastopi proti navijalcem cen, toda nastopi naj se proti resničnim navijalcem, ne pa proti onim, ki so dejansko le njih žrtve. Kaj je trgovec v Jugoslaviji kriv, če je italijanski riž dražji? Kaj je naš trgovec kriv, če mora plačevati za kolonialno blago vsak dan višjo ceno?

Boj proti draginji je čisto lepa stvar, a la boj se mora tudi pravilno voditi. S kampanjo in hujškanjem proti trgovcem se v tem boju nič ne opravi, kvečjem da se poveča število žrtev draginje še z nekaj trgovci. Za uspešen boj proti draginji je treba silno mnogo znanja, silno mnogo izkušenj, a tudi silno mnogo krepke ter čiste volje. Za takšen boj je treba, da je človek odločen in trd ne le

proti malemu trgovcu, temveč tudi proti takšnemu gospodom, ki odločajo v kartelih, ki delajo z velekapitalom!

Slabo pozna vzroke draginje, kdor misli, da se draginja začne in neha pri naših trgovcih. Pravi povzročitelj draginje so čisto kje drugje. Kdor se bori proti draginji s tem, da nastopa proti našim malim in srednjim trgovcem, pa tudi proti našim ve-

likim trgovcem, ta je res podoben junaku, ki se je boril z mlino na veter.

Ne z bojem proti trgovcem, temveč samo s sodelovanjem trgovcev se more zatreti draginja! In dokler to spoznanje ne bo zmagalo, tako dolgo tudi nihče ne bo ustavil draginje. Nobene iluzije, nobene fraze, nobena gesla te resnice ne spremene!

sek trgovcev s tekočimi gorivi pa je izdal 5 okrožnic.

Sekcija drogistov ima v petek 17. t. m. svoj redni letni sestanek in tedaj bo tudi ustanovni občni zbor društva drogistov za dravsko banovino. V obliki društva lahko namreč bolj prosto zastopajo interese drogistov.

Debata

Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto, nakar je obširneje poročal o novi ureditvi zakupprodaje soli g. Milko Senčar, ki je skupno s predsednikom murskosoboškega združenja g. Čehom ter predsednikom mariborskega združenja Osetom intervenciral v tej zadevi v Beogradu.

V glavnem bo ustrezno zahtevi slovenskega trgovstva ter ne bo več v vsej Sloveniji le en vele-zakup soli. Uvedenih bo 8 do 9 vele-zakupov, in sicer po gospodarski pripadnosti krajev. Da bi se rajonirala za sol Slovenija po sodnih ali političnih okrajih, je iz tehničnih razlogov nemogoče.

Sedanja preureditev soli je zelo znižala dohodke monopolske uprave in ni bila niti prav potrebna. Izvršila se je predvsem iz političnih razlogov. Verjetno je, da bodo s 1. aprilom cena znova revidirane.

V debati se je nato sklenilo, da bo Zveza predlagala, da se dovoli prodaja živinske soli vsem trgovcem.

Seja je nato sklepala o raznih dopisih združenj ter sklenila:

Ker se govori o novi ureditvi kmetijskih dolgov, bo Zveza nastopila, da se zaščitijo trgovci in da se več ne izvaja zaščita kmetov na njih račun.

Solne knjižice naj ostanejo. Glede uredbe o pravici službojemalec, da mu mora dati službojemalec prosto za iskanje službe, je Zveza mnenja, da sme imeti službojemalec v ta namen največ 6 dni prosto (v 6 tednih).

Zvezi pomočniških zborov se dovoli 500 din podpore.

Predsednik Vidmar je še poročal o akciji slovenskega trgovstva v korist obmejnega šolstva. Akcija lepo napreduje. V posebni okrožnici bo sporočila Zveza vsem združenjem potrebna nova navodila.

Akcije Zveze

Seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj

V torek ob pol devetih zvečer je bila v Ljubljani v Trgovskem domu seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj. Seja je pokazala razveseljivo delavnost Zveze ter je mogla Zveza poročati tudi o nekaterih lepih uspehih, ki so bili v zadnjem času doseženi za

trgovstvo. Seje so se udeležili vsi člani ožjega odbora razen gg. Čeha, Koširja in Lenarčiča, ki pa so svojo odsotnost opravičili.

Sejo je otvoril in vodil predsednik Stane Vidmar, ki je tudi podal obširno poročilo o vseh akcijah Zveze.

Poročilo predsednika Vidmarja

Na urgenco glede rešitve našega predloga o spremembi kolokovanja kreditnih knjižic smo prejeli odgovor ministrstva za finance, oddelka za davke, da se bo naš predlog upošteval pri izdaji event. sprememb oz. dopolnitev zakona o taksah.

Na nujno predstavko glede ureditve uvoza riža je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine odgovoril, da bo ukrenil vse potrebne korake, da se to vprašanje čimprej ugodno reši. Stanje glede dobav riža se je že v resnici nekoliko zboljšalo.

Z odlokom za znižanje cene soli je bila ukinjena maloprodaja živinske soli po maloprodajalcih. Zveza je proti tej neumestni, nesmotrni in celo škodljivi ukinitvi predložila tehtno utemeljeno predstavko na vsa pristojna mesta.

Po predlogu združenja Maribor-mesto glede ureditve zakupprodaje soli je Zveza pokrenila korake na vseh pristojnih mestih, da se vprašanje zakupprodaje soli vendar že enkrat reši. Predlagali smo, da se zakupprodaja soli ukine in sol prepusti prosti trgovini. Če pa to ne bi bilo tako mogoče, naj se začasno uvede zakupprodaja soli po političnih oz. sodnih srezih, da odpade torej povsem nepotrebnim vmesni banovinski zakupnik.

O obeh naših predlogih glede ureditve prodaje soli smo obvestili tudi Centralno predstavništvo in ostale Zveze trgovskih združenj s prošnjo, da tudi oni podpro naše zahteve.

Predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, ministru trgovine in industrije, ministru financ, pomočniku ministra financ in banu dravske banovine je Zveza odposlala prošnjo za popolno davčno amnestijo za vse prestopke in kazni po zakonu o neposrednih davkih (izvzemši čl. 137.), po zakonu o skupnem in splošnem davku na poslovni promet ter luksuznem davku in po zakonu o taksah.

Kraljevski banski upravi dravske banovine je Zveza predložila predstavko za amnestijo banovinskih trošarinskih prestopkov.

Zaradi velikih težav, ki so jih imeli gospodarstveniki ob vpo-kliu na orožne vaje, smo prosili g. ministra za vojsko in mornarico, da se dovoli samostojnim podjetnikom in davčnim zavezan-

cem vsaj nekaj dni dopusta za ureditev poslovnih odnosov.

V zadevi teritorialne razmejitve zasebnih bolniških blagajni je bila Zveza odločno za to, da pripada bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani izključna pravica izvajanja bolniško-nezgodnega zavarovanja za vse trgovske in druge privatne nameščence na območju dravske banovine. Za rešitev tega vprašanja se je Zveza obrnila na ministra socialne politike in ljudskega zdravja g. dr. Srdjana Budisavljevića.

K protidraginjski uredbi je stavila Zveza potrebne spreminjalne predloge. Zvezi ni bil do sedaj sporočen še noben primer, da bi bil obsojen po tej uredbi kak trgovec v dravski banovini. V Trgovskem listu smo odločno nastopili proti očitkom, da trgovci zvišujejo cene. Priznati pa je treba, da je protidraginjska uredba nezadostna, ker ne zadene tistih, ki dejansko zvišujejo cene. To so karteli, kar dokazuje zopetna podražitev bencina in še vrste drugih predmetov — in pa tuje — kapitalistične veletrgovine, večinoma v Zagrebu.

Cene nekaterim življenjskim potrebščinam so se v zadnjem času en gros krepko dvignile, vendar nam ni znano, da bi oblast nastopila proti temu. Ves odij pa pada na malega slovenskega trgovca.

Minister za trgovino in industrijo je izdal potrebno navodilo glede pojma kopičenja blaga po čl. 2. protidraginjske uredbe. Navodilo je bilo objavljeno v Trgovskem listu št. 121. Trgovski list je objavil tudi seznam luksuznih predmetov, ki ne spadajo pod uredbo o zatiranju draginje. Omeniti moramo tudi sporazum tekstilnih industrijev in trgovcev glede medsebojnih plačilnih in dobavnih razmerij, dosežen dne 27. oktobra v Zagrebu. Trgovci so zastopale zbornice.

Na zadnji seji glavnega odbora odobreni enotni pravilnik pomočniških zborov je bil potreben še nekaterih dopolnil.

V zvezi z našo največjo nadlogo, to je krošnjarstvom, bom opozoril na nekatera dejstva, ki kažejo, da smo pri zatiranju tega zla sami premalomarni. Od spomladaj dalje smo prejeli od združenj le 2 pritožbi, ki sta bile po

žandarmerijski komandi ugodno rešeni. Na naša vprašanja, kako je s kaznovanjem krošnjarjev po posameznih združenjih, smo prejeli odgovore, ki nikakor niso bili dovolj jasni in izčrpani.

Da se čim širši krog naših ljudi spozna s krošnjarskim vprašanjem z vseh strani, smo ponatisnili referat zvezičnega tajnika dr. Ivkota Pustiška. Združenja, ki še nimajo te brošure, naj jo nemudoma naroče.

Glede volitev v Pokojninski zavod moram poročati, da bo 26. novembra občni zbor delegatov spoznal razumne politične kandidatne liste. Neodvisna gospodarska lista je vložila tožbo na upravno sodišče. To tožbo je lista izgubila in se je proti razsodbi pritožila na državni svet, ki po naših informacijah dosedaj še ni razpravjal v tej zadevi.

Kraljevska banska uprava je končno ustregla dolgoletnim zahtevam trgovskega stanu, da se uvedejo legitimacije za nakupovalce. Zveza je v tej zadevi prejela in oddajala predloge skoro vsako leto. Sedaj je priznana obveznost legitimacij, čim to sklene združenje, za sadne, lesne in hmeljske nakupovalce. Zasluga za sedanjo rešitev gre zlasti poslednjim intenzivnim prizadevanjem naše Zbornice. Potrebno je torej le, da združenja čimprej sklenejo obvezno uvedbo legitimacij.

Zveza je v času po 26. septembru izdala 5 okrožnic na vsa združenja, osrednji lesni odsek 3 — v njih je sporočila članstvu najvažnejše vesti glede razvoja in pogojev za izvoz lesa; osrednji od-

V Ljubljani ni bencina

Vprašanje bencinskemu kartelu

V Ljubljani je zmanjkalo bencina — na črpalkah. Kartelne črpalke dobe na dan le 250 litrov bencina. Tudi nafte je zmanjkalo.

Istočasno pa se poroča, da je v Ljubljani zadosti bencina, ki pa se ne daje v prodajo. Tako se trdi, da je samo v javnih skladiščih več polnih cistern bencina oz. tekočega goriva.

Vprašamo zato bencinski kartel za blagohotno pojasnilo, zakaj manjka v Ljubljani bencina in nafte.

Vprašamo nadalje, kaj je z bencinom v javnih skladiščih? Zakaj se ta ne spravi v rezervoarje in nato v prodajo?

Upamo, da nam bencinski kartel na ta vprašanja odgovori, saj je pojasnitev teh vprašanj v javnem interesu.

Pripomnimo še, da se moramo čuditi, da bi pri nas nastalo pomanjkanje bencina, saj se je vendar bencinski kartel zavezal, da bo imel vedno zadostne zaloge. Te

bi morale znašati skupno s potrebami za vojsko najmanj 5500 vagonov. Ne moremo si misliti, da bencinski kartel teh zalog ne bi imel, saj se vendar oficialno nenehoma poudarja, da je pri nas uvedena kontrola nad karteli.

Nadalje moramo pripomniti, da postavljajo interesi še druga vprašanja, ki so tudi v zvezi s cenami. Zaenkrat pa teh vprašanj ne ponavljamo in se zadovoljujemo, če da bencinski kartel zadostna pojasnila na gornja vprašanja.

Na vsak način pa smo mnenja, da je kartel dolžan dokazati, da je sedanje pomanjkanje bencina in nafte v Ljubljani upravičeno!

Javnost se nad nenadnim in malo razumljivim pomanjkanjem bencina in nafte zelo razburja in zato je te bolj potrebno, da bencinski kartel za zadovoljivim pojasnilom javnost pomiri.

Besedo ima sedaj bencinski kartel!

Redni letni občni zbor
Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč«
 v Ljubljani bo v nedeljo dne 26. novembra 1939 ob pol deseti uri dopoldne v Ljubljani, »Trgovski dom«, Gregorčičeva 27.

- Dnevni red:
1. Poročilo uprave.
  2. Računski zaključek za l. 1938.
  3. Poročilo nadzornega odbora.
  4. Proračun za l. 1939.
  5. Določitev letnine za l. 1939.
  6. Samostojni predlogi.
  7. Slučajnosti.
- Event. samostojni predlogi morajo biti najmanj 8 dni pred občnim zborom predloženi upravnemu odboru. Če občni zbor ob napovedani uri ni sklepčen, je pol ure pozneje drug občni zbor s istim dnevnim redom, ki je sklepčen ne glede na število članov.
- Trgovsko dobrodelno društvo »Pomoč« v Ljubljani.
 Predsednik: K. A. Kregar s. r.
 Tajnik: Leo Franke s. r.

Potrebna je seja lesnega strokovnega odbora

Stalna delegacija lesnega gospodarstva kralj. Jugoslavije je na predlog Združenja lesnih trgovcev in industrialcev Bosne in Hercegovine naprosila dr. Savo Obradovića, pomočnika ministra za trgovino in industrijo, da skliče strokovni odbor za lesno gospodarstvo pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine. Ta seja naj bi bila v torek, dne 21. t. m. v Beogradu, njen dnevni red pa naj bi bil naslednji:

1. Izvozna dovoljenja;
2. Plačilo izvoza v neklirinške države po pooblaščenih zavodih;
3. Postopek z dinarji, prejetimi vnaprej po kliringu;
4. Postopek za odstopanje deviz Narodni banki;
5. Menična jamstva za prejete predujme na blago;
6. Uvedba terminske prodaje deviz.

Ker je jasno, da je v sedanjih časih sestanek strokovnega odbora nujno potreben, upamo, da bo prošnji Stalne delegacije in vseh lesnih organizacij v polnem obsegu ustreženo.

Kako izigravajo nekateri tujci naše predpise

Ustanavljanje delniških družb za izkoriščanje naših rudnih ležišč, se v naši državi dovoljuje le pod pogojem, da je majoriteta družbe v rokah domačega kapitala. Zato je tudi predpisano, da se mora večina delnic glasiti na ime, ne pa na prinosnika. Kljub tem jasnim predpisom pa tujci ne delajo tako in če le mogoče izigravajo te predpise. Zalibog pa jim pri tem redno pomagajo oni naši nezavedni ljudje, da ne uporabimo hujšega izraza, ki se dajo kupiti kot slammati možje. Tako poroča »Jugoslov. Kurir« naslednje: Neke tuja družba je hotela ustanoviti delniško družbo, ki bi izkoriščala bakrena in svinčena ležišča v južni Srbiji. Tujci so se pogajali z lastnikom ležišč ter mu ponudili 45% delnic, dočim bi družba dobila 49% delnic, 6% delnic pa bi dobil neki naš državljan, ki bi pa bil seveda samo slammati mož tujcev ter bi ti dejansko imeli 55% delnic v svojih rokah. »Jugoslovanski Kurir« zato pravi, da bi se morali zelo poostriži zakonski predpisi za udeležbo tujcev pri delniških družbah, da ne bi mogli biti naši slammati možje jeziček na tehtnici v delniških družbah v korist tujcev.

Iz združnega registra

Vpisale so se naslednje nove zadruge: Delavska stavbna zadruga v Ljubljani, Stavbna zadruga »Prosvetni dom Dravlje-Šiškač in Električna zadruga v Stari Novi vasi pri Ljutomeru.

Kako naj se spremeni obrtni zakon

Iz poslovnega poročila Zbornice za TOI

Med konferencami, na katerih je sodelovala Zbornica za TOI po svojih delegatih, je izredno važna konferenca zbornic v zadevi noveliranja obrtnega zakona, ki jo je sklicalo trgovinsko ministristvo koncem maja v Beogradu. Ker je obrtni zakon osovina, ki ureja javnopravne pogoje za izvrševanje pridobitnih poklicev, smatramo za važno, da poročamo o toku te konference. Građivo za to konferenco se je pripravljalo, zbiralo in obravnavalo v zbornicah polnih 7 let, odkar je novi obrtni zakon v veljavi ter so bili že pred leti na medzborničnih konferencah formulirani konkretni predlogi za dopolnitev sedanjega zakonskega besedila. Razprave so trajale 7 dni in so pokazale dokaj nasprotujočih si stališč. Konferenca je seveda v tem zasedanju mogla obdelati komaj polovico obsežnega gradiva in je bilo zato določeno, da se naj mesec dni pozneje nadaljuje. Nato je bila preložena na jesen in bi morala biti sredi septembra v Ljubljani. Ker pa z ustanovitvijo samostojne hrvaške banovine v obrtno-pravnem oziru položaj še ni bil dovolj prečiščen, je bila konferenca ponovno odgodela in doslej še ni bila sklicana.

Konference so se udeležili poleg zastopnikov vseh zbornic v državi tudi zastopniki Centrale industrijskih korporacij, Centralnega predstavnštva gostilničarjev ter zastopniki vseh prizadetih ministrstev. Program konference je bil, da se na njej razpravljajo vsi predlogi, ki jih je prejelo ministristvo za trgovino in industrijo k načrtu novele obrtnega zakona od posameznih ministrstev, banskih uprav, inženirskih in apotekarskih zbornic, najrazličnejših stanovskih zvez in združenj, sploh vseh prizadetih uradov in ustanov.

Ze v teku načelne debate, ko se je govorilo o načinu dela na konferenci, so posamezniki vprašali zastopnika trg. ministristva, ki je vodil konferenco, ali se bo razpravljalo tudi o določbah o pomožnem osebju in o določbah drugega dela zakona. Predstavniki ministristva je na to vprašanje izjavil, da se na konferenci o tem ne bo razpravljalo, ker bo to vprašanje urejeno z uvodnim zakonom k trgovinskemu zakonu. Obljubil pa je, da bo skušal doseči od pravosodnega ministristva, da se skliče v ta namen posebna konferenca.

Delitev obrtov

Pri razpravi o predlogih za izpremembo § 3. so zastopniki trgovinsko-industrijskih zbornic tolmачili alternativni predlog, ki je bil sprejet na lanskoletni majski konferenci. Po tem predlogu bi se obrti delili:

1. glede na način, kako se pridobiva obrtna pravica na:
    - a) obrti, ki se izvršujejo na osnovi pooblastitve,
    - b) obrti, ki se izvršujejo na osnovi dovolitve;
  2. z ozirom na vrsto poslovanja na:
    - a) trgovinske obrte,
    - b) rokodelske obrte,
    - c) industrijske obrte,
    - č) ostale obrte, ki nimajo izrazitega značaja niti trgovinskih, niti rokodelskih, niti industrijskih obrtov.
- V alternativnem predlogu se je pod točko 2. stavil naslednji predlog: Obrti se delijo na:
- a) trgovinske,
  - b) rokodelske,
  - c) industrijske,
  - č) gostinske,
  - d) denarne zavode, pod katere spadajo tudi zavarovalnice,
  - e) prevozne obrte,

f) ostale obrte, ki nimajo izrazitega značaja nobene od prej naštetih vrst obrtov.

Izčrpa debata se je vršila glede predlogov zbornic k § 19., ki se tiče

pogojev za samostojno izvrševanje trgovine.

V kompromisnem predlogu vseh zbornic se zahteva triletna učna doba in dvoletna pomočniška doba; po dovršeni učni dobi mora napraviti učenec prvi izpit, po dovršeni pomočniški dobi pa drugi. Glede določb, ki se tičejo prehoda iz rokodelskega obrta k trgovskemu se v predlogih trgovinskih zbornic zahteva, da more rokodelce po 5 letih samostojnega izvrševanja rokodelskega obrta preiti brez dokazov usposobljenosti k trgovskemu obrtu, toda samo k sorodni stroki in pod pogojem, da je bil v dotični trgovski stroki zaposlen najmanj eno leto.

Debata o teh predlogih je bila precej ostra, zlasti se je vidno pokazala nejevolja vseh zastopnikov skupnih zbornic, ko je predstavnik ministristva izjavil, da je ministristvo sploh proti vsakemu dokazu usposobljenosti za izvrševanje trgovine.

Nepovoljno je bila tudi sprejeta izjava predstavnika ministristva, da se mora iz zakona črtati § 145., dasi to ni bilo predvideno v načrtu novele. Zato smo v svojih izjavanjih podčrtali, da predstavlja prav ta določba, po kateri so poslali trgovinskih potnikov, sklenjeni z osebami, pri katerih ni bilo dovoljeno iskati naročil, nični, ena izmed glavnih pridobitev novega zakona o obrtih in da bi s črtanjem te določbe zopet na široko odprli vrata inozemskim trgovskim potnikom in zastopnikom.

Zivahnejša debata se je vršila tudi glede dopolnitve § 32., glede katerega so stivali posebne predloge: ministristvo za socialno politiko in ljudsko zdravje, odsek za strokovno šolstvo, glavna uprava Udruženja inženirjev in arhitektov, Zveza inženirskih komor itd. Zastopniki zbornic so zagovarjali tekst, ki je bil sprejet na majski konferenci, dočim je predstavnik Centrale industrijskih korporacij

zahteval, naj se temu tekstu doda še določba, da more minister trgovine in industrije dati potrebna navodila banovinom radi koordinacije in da se mora glede poslovodij pri industrijskih podjetjih radi jasnosti izrečno predvideti, da mu ni treba dokazati strokovne izobrazbe.

Pri razpravah o dopolnitvi § 60. smo zlasti pobijali predlog Apotekarske zbornice, ki gre za tem, da se monopol lekarnarjev razširi tudi na najbolj nedolžna kozmetična sredstva.

Pri § 95. smo se zavzemali za prestilizacijo tega paragrafa, kakor je bila sprejeta na skupni konferenci zbornic. V tekstu je zlasti tudi določba, da sme imetnik zbornice potrdila po § 95. obrt. zak. vrniti potrdilo proti povračilu zbornične takse, po odbitku odškodnine za manipulativne posle zbornice v 6 mesecih od dneva izdaje.

Pri §§ 96., 97. in 98. smo skušali prepričati referente ministristva, da so predlogi zbornic utemeljeni in v svrhu odstranitve nejasnosti pri izdajanju pooblastil za prakso obrtnih oblastev nujno potrebni.

S poudarkom smo zahtevali, da ministristvo usvoji predloge zbornic k § 143., ki se tiče iskanja naročil po trgovskih potnikih. Stilizacija zborničnih predlogov gre za tem, da bo v zakonu jasno rečeno, da je iskanje naročil pri zasebnih strankah za vsakršno blago brezpogojno prepovedano.

Daljša debata je bila tudi k predlogom za spremembo § 160., glede podružnic in pomožnih lokalov sploh. Zastopnik Centrale industrijskih korporacij je zagovarjal stališče, da so prodajalnice industrijskih podjetij pomožni lokali, za katere ni treba niti pooblastila, niti usposobljenega poslovodje, marveč običajna prijava pri obrtni oblasti, dočim so zastopniki trgovinskih zbornic zahtevali, da se morajo tudi take prodajalnice obravnavati tako, kot se obravnavajo podružnice trgovinskih podjetij. Razprava se je ustavila pri § 176. tako, da je obdelana komaj polovica gradiva. Izdaja novele je že zelo pereča, in bi bilo v splošnem interesu, da se čimprej izvrši.

„Akcija nabavljialnih zadrug drž. uslužbencev“

Ta lepi podnaslov smo čitali v »Slovencu« v članku: »Cene življenjskim potrebščinam se dvigajo«. Tisti, ki čitajo samo naslove v listih — in teh ni malo — so najbrže dobili vtis, kakor da nabavljialne zadruge pripravljajo velikansko akcijo za omiljenje druginje. Če bi pa članek prečitali, bi doživeli silno razočaranje. Kajti vsa zahteva oz. vsa akcija nabavljialnih zadrug je v tem, da zahtevajo uvoz dotičnih predmetov, ki so za življenje najbolj potrebni. In nadalje je akcija v tem, da zahtevajo višje plače. Moramo kar odkrito reči, da je akcija nabavljialnih zadrug takšna revščina, da sploh ne zasluži napisane akcije. O vsem tem so gospodarske in zlasti

trgovske organizacije že davno in mnogo bolj jasno povedale, kaj je treba storiti. In celo za zvišanje uradniških plač so se trgovci izjavili že davno in mnogo pred nabavljialnimi zadrugami.

Pričakovali smo, da bo »Slovenec« povedal, kako so nabavljialne zadruge znižale cene, kako so polne njih zaloge in kako velikansko korist imajo zadrugi, ker so nabavljialne zadruge dosegle direkten stik med producenti in konsumenti. O vsem tem pa ničesar ne slišimo.

Kje so torej one velikanske prednosti nabavljialnih zadrug in konsumov? Sedaj v stiski bi se morale predvsem pokazati!

Industrija usnja zahteva prepoved izvoza surovih kož

Prejšnji teden je bila v Beogradu konferenca zastopnikov usnjarske industrije. Na konferenci se je konstatiralo, da so postale zaloge surovih kož zaradi velikega izvoza zelo majhne. Poleg tega so se kože tudi zelo podražile. Surove telečje kože, ki so veljale v av-

gustu 9 do 11 din, veljajo sedaj 17 do 22 din. Usnjarska industrija pa trpi zelo tudi zaradi podražitve vseh kemikalij, ki jih potrebuje. Njih cena je narasla za 50%. Rastlinski ekstrakti za strojenje pa so se podražili celo za 100%. Na konferenci so zato zahtevali, da se prepove izvoz surovih kož ter da se dovolijo kompenzacijske kupčije za uvoz surovin in kemikalij, ki jih potrebuje usnjarska industrija.

Politične vesti

Balkansko konferenco napoveduje švicarski listi. Najprej pa je treba rešiti vprašanje Dobruđe. Romunija naj bi se zavezala, da odstopi Bolgarski po vojni Dobruđe. Bolgarska pa zahteva, da ji vse balkanske države jamčijo, da se bo to res zgodilo. Na negotovo namreč Bolgarska noče pristati na vstop v balkanski blok. Med Romunijo in Bolgarsko posredujeja z uspehom Jugoslavija in Italija.

Sovjetska vlada je predlagala turški vladi, da se obnove pogajanja. Turška vlada pa je odgovorila, da se mora o tem najprej posvetovati s francosko in angleško vlado.

Francoski finančni minister je izdelal načrt za gospodarsko federacijo med Anglijo in Francijo. Načrt bi pomenil prvi korak k ustanovitvi združenih evropskih držav.

Mussolini je v odgovoru na pozdrave in aklamacije mladine pred palačo Venezia v svojem govoru naglasil, da je treba iz previdnosti imeti poleg knjig tudi orožje. Italija je za mir, toda za oborožen mir.

Italija nikakor ne more dovoliti, da bi Sovjetska Rusija prišla čez Karpatje ali da bi se vrnila na Balkan. Tako poudarjajo italijanski listi.

Nemški zunanji minister v Ribbentrop je sprejel v svojem kabinetu belgijskega in nizozemskega poslanika ter jima po naročilu Hitlerja izjavil, da smatra nemška vlada po francoskem in angleškem odgovoru na belgijsko-nizozemski predlog za mirovno posredovanje ta predlog kot brezpredmeten. Ni pa izključeno, da bo Hitler vseeno s posebnim pismom odgovoril nizozemski kraljici in belgijskemu kralju. Njegov odgovor pa bo nedvomno negativen.

Vsi nemški listi ogorčeno zavračajo francoske in angleške pogoje za mir. Poudarjajo, da ne more biti niti govora o tem, da bi pristala Nemčija na razpravo o obnovi Avstrije ali Češkoslovaške. Takšna zahteva postavlja med Nemčijo in zavezniki nepremostljiv prepad.

Govori se, da bo nemški odgovor silno kratek in da bo naglasil, da bi pomenila obnova Poljske in Češkoslovaške (o Avstriji odgovor sploh ne bo govori), da bi Nemčija izgubila svoj življenjski prostor. Zato Nemčija o takšnih pogojih ne more niti razpravljati.

Vznenmirjenje na Nizozemskem se je poleglo. Nekateri nizozemski listi in politiki ostro napadajo nizozemsko vlado, ker ni znala pomiriti ljudi, temveč celo sama dala povod za razburjenost dežele.

Nemci so začeli delati na belgijski in nizozemski meji utrdbe.

Na zapadni fronti še vedno ni bilo nikakih pomembnejših dogodkov. Angleška letala so izvršila mnogo uspešnih poletov nad Nemčijo. Tudi nemška letala so povečala svojo aktivnost.

Angleži poročajo, da so bile te dni potopljene tri nemške podmornice.

Pomorski strokovnjak »Daily Telegraph« piše, da dokazuje potopitev britanskega rušilca, danske linijske ladje, kanadske ladje in mnogih drugih trgovskih ladij, ki so vse zadele ob mine, da spuščajo Nemci svobodno plavajoče mine.

Neka nemška vojna ladja je zaplenila finsko ladjo »Jesi« in jo odvedla v Hamburg. Ladja je imela na krovu blago za Ameriko.

Iz Berlina se uradno demantira vest, da bi nemška vlada zahtevala, da napove Češko-Moravska vojno Franciji in Angliji ter da ustanovi češki in moravski armadni zbor, da bi se s tem diskreditirala akcija Čehov v Franciji.

Pooblaščenec nemškega zunanje-ga ministristva je izjavil, da nima Nemčija proti Švedski nikakih posebnih zahtev. Gospodarska pogajanja s Švedsko se bodo nadaljevala, kakor hitro dobi nemška delegacija nova navodila iz Berlina.

Veliko poljsko industrijsko mesto Lodz je z vsem okrajem, ki je popolnoma poljski, priključeno k poznajnski pokrajini in s tem k Nemčiji.

Predsednik poljske vlade general Sikorski in poljski zunanji minister Zaleski sta bila sprejeta od angleškega kralja. Njima na čast je priredil angleški kralj po avdienci zakusko.

Napetost med Finsko in Rusijo se je povečala. Ruske vesti, da je mobilizacija povzročila Finski velike finančne težave, je zavrnil guverner finske Narodne banke. Na meji se je zgodilo več incidentov.

Zaradi smrti nekega dijaka, ki je bil aretiran ob priliki demonstracij 29. oktobra v Pragi, so priredili njegovi tovariši velike demonstracije.

Za predsednika laburistične parlamentarne delegacije je bil znova izvoljen major Attlee.

Plenarna seja Zbornice za TOI

je bila v sredo dopoldne. O poteku seje smo že poročali v svoji prejšnji številki. Zaradi tedenskih naročnikov pa je treba, da vsaj v glavnih obrisih podamo potek seje.

Sejo je otvoril in vodil predsednik Ivan Jelačin. Seje se ni udeležil del obrtnikov, ki se je začel v zadnjem času zelo ogrevati za ločene zbornice. Vendar pa se je tudi ta del obrtnikov po predsedniku odseka Ivanu Ogrinu izjavil za novi proračun. Jasno pa je, da večina obrtnikov ni za ločeno zbornico.

Predsednik Jelačin je najprej podal predsedstveno poročilo, nato pa poslovno poročilo. Zlasti obširno je govoril o protidraginjski uredbi in sedanjih razmerah ter krepko naglasil, da sedanje draginje niso krivi trgovci, ki od sedanjih razmer najbolj trpe.

Zbornični svet je nato soglasno sprejel novi proračun v višini 3.871.754 din. Zbornične doklade ostanejo neizpremenjene.

Sledil je referat zborničnega tajnika dr. Pretnarja o izpolnitvi strokovnega nadaljevalnega šolstva. Referat je zaradi svoje temeljitosti vzbudil splošno odobravanje. (V eni prihodnjih številka ga bomo objavili v celoti.)

Zbornični svet je nato razpravljal in sprejel samostojne predloge zborničnih svetnikov in nekateri se izpolnili.

Skupno je bilo vloženih 11 samostojnih predlogov, in sicer naslednji:

Zbor. svet. Jože Hrastelj zaradi sezonskih delavcev iz Prekmurja in severne meje, da se zaposlijo doma.

Zbor. svet. Jože Hrastelj za zboljšanje gmočnega položaja drž. nameščencev, zlasti srednjih in nižjih.

Zbor. svet. Milko Senčar, za zboljšanje naših cest.

Zbor. svet. Milko Senčar glede dostave prodanega blaga na dom odjemalcem izven kraja trgovčevega obratovanja.

Zbor. svet. Anton Fazarine za uvedbo avtomatske telefonske centrale v Celju za Celje in okolico.

Zbor. svet. Anton Fazarine za decentralizacijo delavskega in nameščenskega zavarovanja. Enak predlog je stavil tudi zbor. svet. Anton Krejči.

Zbor. svet. Ivan Škrl za zopetno uvedbo ukinjenih potniških vlakov.

Zbor. svet. Mirko Peterlin za zboljšanje gostinstva v tujsko prometnih krajih.

Zbor. svet. Gorjane, da bi mogli podružnici Narodne banke v Ljubljani in Mariboru samostojno izdajati izvozna dovoljenja.

Zbor. svet. Zadravec za spremembo določila § 219. obrtnega zakona.

(Vse samostojne predloge zborničnih svetnikov bomo zbog njih važnosti objavili v »Trg. listu« v celoti.)

Samostojni predlogi zborničnih svetnikov

Razširitev kompetenc podružnice Narodne banke

Predlog zb. svet. F. Gorjanca

Med težavami, ki v prav občutni meri zavirajo normalni razvoj poslova ob izvozu lesa, so tudi formalnosti, ki so v zvezi z izvoznimi kontrolo. Proti izvoznim kontroli, če je ta iz devizno političnih ali drugih ozirov nujno potrebna, v načelu nimam pomislekov, toda način izvajanja te kontrole nikakor ne bi smel po nepotrebnem zavirati in oteževati izvoza samega. Narodni banki mora biti znano, koliko vagonov posameznih vrst lesa se v določenih časovnih razdobjih izvažajo iz območja ene ali druge podružnice. Zato bi mogla Narodna banka brez vsakih pomislekov pooblastiti svoje podružnice, da smejo v okviru določenih mesečnih kontingentov, izdajati same dovoljenja za izvoz lesa. Iskanje teh dovoljenj v Beogradu za vsak vagon posebej je zamudno in večkrat celo onemogoča izvozniku točno izpolnitev prevzetih obveznosti. Tudi smatram, da je pri lesu tak način

kontrola nepotreben. Podružnici Narodne banke v Mariboru in v Ljubljani naj bi same izdajale dovoljenja za izvoz, ker bi se s tem znatno olajšal položaj naših izvoznikov. Gre za navaden administrativen tehnični ukrep, ki bi se dal izvesti brez vsakih pomislekov za učinkovitost kontrole. Ako bi se izkazala potreba, bi mogla Narodna banka tako pooblastiti ob vsakem momentu preklicati. Tudi ima Narodna banka možnost dnevne kontrole nad izdajanjem takih izvoznih dovoljenj. Zato smatram, da proti ugoditvi tem zahtevam naših izvoznikov ne bi smeli biti nobeni pomisleki.

Predlagam, da blagovoli plenum skleniti, da se zbornica ponovno obrne na Narodno banko s prošnjo, da se pooblastita podružnici v Ljubljani in v Mariboru, da bi smele vsaj za les izdajati predpisana izvozna dovoljenja. (Odobravanje.)

Za zboljšanje naših cest

Predlog zb. svet. Milka Senčaria

Cesta Maribor—Ptuj je v zelo slabem stanju. Vedno bolj in bolj propada, toda odločujoči faktorji očitno tega ne vidijo, ker bi sicer že davno kaj ukrenili, da bi se na nji ne delala škoda, ki je vedno večja in ki se brez izdatno zvišanih stroškov ne bo dala popraviti. Danes je propadanje te ceste že tako napredovalo, da gotovo ne bo več dolgo trajalo, ko bodo nastale škode, ki bodo nemoteno porabo bistveno ovirale.

Za človeka, ki potuje po tej cesti s kakšnim vozilom, je potovanje prava muka. Cesta kaže toliko reber, da se tudi vozila sama do skrajnosti kvarijo. Za pešhojo je cesta v času deževja, ko je luknja pri luknji zalita z vodo, katero brizgajo vozila na vse strani, že sedaj jako neuporabna. Danes se ljudje že ogibljejo te ceste. Če le mogoče, vozijo rajše po sicer daljši, toda bolj vzdrževani banovinski cesti preko Vurberga ali preko Frama.

Da je cesta v tako slabem stanju, je glavni vzrok ta, da se že več časa v redu ne vzdržuje oz. ne popravlja in posipa. Radi tega bi bilo na njej nujno potrebno temeljito popravilo in posipanje.

Predlagam, da zbornica skleni opozoriti bansko upravo na obupne razmere na tej cesti in jo prositi, da posveti popravilu vso pozornost, odnosno vse ukrene, da jo v najkrajšem času spravi v poraben stan.

Ko je zbor. svet. Senčar zaključil svoj referat, ki je bil od vseh sprejet z odobravanjem, so se od vseh strani oglašali klici, da je treba popraviti vse drž. ceste v Sloveniji, ker so vse v enako žalostnem stanju. Zato je zbornični svet sklenil, da se predlog g. Senčaria razširi in da zbornični svet ponovno opozori odločujoče činitelje na veliko škodo, ki jo ima gospodarstvo zaradi skrajno slabih cest v Sloveniji.

Vprašanje sezonskih delavcev

Predlog zb. svet. Jože Hrastelja

Ko se danes rešujejo zelo važna vprašanja naše ožje domovine Slovenije, smatram za svojo dolžnost, da naslovim na zbornični plenum opozorilo na nerešeno ali bolje rečeno zelo napačno rešeno vprašanje naših sezonskih delavcev v tujini.

Gospodje, to ni samo gospodarsko vprašanje Prekmurja in naših severno-obmejnih krajev, to vprašanje je narodnega in državnega pomena.

Nad deset tisoč mladih delavčev in kruha potrebnih sinov in hčera slovenskih družin pošiljamo po posebnih za to ustanovljeni organizaciji spomlad za spomladjo v tujino za zaslužkom in

nikdo se ne vpraša, če je to prav ali ni prav. In ko se na zimo zopet vračajo nazaj k svojim družinam, telesno izčrpani, mnogokrat razočarani, praznih rok in z grenkimi občutki, da jim mati domovina, kljub zdravju, kljub pridnosti in volji do dela ne more dati vsakdanjega kruha, šele spoznamo, da to ni prav.

In kljub temu spoznanju dopuščamo, da se leto za leto naši obmejni prekmurški mladini pod silo tujih razmer jemlje čut ljubezni do domovine, do rodne grude in do vsega, kar je domačega.

Zelo žalostna slika se razkrije človeku, ki ima priloško, da gleda dan za dnevom v jedro teh žalostnih razmer. Dobro in pošteno prekmurško in obmejno prebivalstvo ob severni meji je številno, gosto naseljeno in revno, ter mu sama zemlja v resnici ne more dati vsega za življenje, dasiravno živi v najskromnejših razmerah.

Mnogo je družin, ki so po vrsti tekom let poslane v tujino za zaslužkom vse svoje številne sinove in hčere. Tuje razmere in domača revščina so jim vtisnile pečat o grenkosti življenja ter s fiksno idejo, da je drugače sploh nemogoče.

Odločujoči činitelji so bili večkrat opozorjeni na ta žalostna dej-

stva. Bila so tudi že razna posvečevanja, vendar se do danes to važno gospodarsko in narodno vprašanje naše meje ni premaknilo z mrtve točke. Prekmurški in obmejni sezonski delavci so še vedno prepuščeni na milost in nemilost svoji usodi.

Ali je res nemogoče najti možnosti, da se tem delovoljnim ljudem ne more nuditi kruha in služka doma v domovini? Ali je ravno prekmurški in obmejni mladini usojeno, da mora pod silo razmer iskati svoj borni vsakdanji kruh v tujini? Čas, v katerem živimo, nas je v marsičem prehitel; danes mora biti narodna zavest obmejnega prebivalstva močna in jača kot je bila kdaj koli prej.

To ni vprašanje samo naš obmejnih Slovencev, ki živimo na meji, to vprašanje je in mora biti sveto vsakemu Slovencu. Kjer koli in kadar koli mora pomagati vsak Slovenec, da se to vprašanje pametno reši.

V tem cilju naslavljam na zbornični plenum naslednje predloge:

1. Zbornica za TOI v Ljubljani naj opozori odločujoče oblasti in činitelje na slabe gospodarske in socialne razmere prekmurškega in obmejnega prebivalstva Slovenskih gor.

Seje zborničnih odsekov

Trgovinski odsek

V torek, dne 14. novembra t. l., dan pred plenarno sejo je bila seja trgovinskega odseka Zbornice za TOI pod vodstvom odsekovega predsednika Albina Smrkolja. Po predsednikovih naznanilih o odobritvi zborničnega sklepnega računa je predsednik Smrkolj poročal o imenovanju zborničnih zastopnikov v razne ustanove in odbore itd.

Po njegovih naznanilih je podal referent odseka dr. Ivan Pless obširno poročilo o akcijah, ki jih je izvedla zbornica v trgovinskih zadevah od zadnje odsekove seje. Poročal je o anketi, ki je bila na poziv ministrstva glede zakona o obrtih in o predlogih, ki so jih stavili zastopniki zbornic k posameznim določilom tega zakona, zlasti glede pogojev za samostojno izvrševanje trgovine, glede iskanja naročil pri zasebnih strankah, glede šušmarstva itd. Tudi je poročal o konferencah, ki so bile za normalizacijo kreditnih prilik, glede pritožb trgovcev detajlistov proti tovarnarjem zlasti tudi radi izpremenjenih dobavnih rokov ter o sklepkih, ki so bili storjeni na osnovi te ankete. Nadalje je obširno poročal o predlogih k novemu pravilniku o krošnjarnju, o uputnicah za prevoz ljudske hrane v pasivne kraje, glede tarifnih olajšav po železnicah za trgovske potnike, glede anket in priprav za sadno izvozno sezono, glede nelegalnega prekupčevanja z živino. Poročal je tudi o uspešni zaključitvi akcij zbornice za obvezno uvedbo legitimacij za nakupovalce, nadalje o uvedbi legitimacij za sejarje, o nedopustnem poslovanju nabavljalnih zadrug z nečlani ter o razširitvi poslovanja konsumnih zadrug državnih nameščencev na privatne stranke, glede novih uzane za trgovino z lesom, glede trgovine z živinsko soljo, glede trgovskega nadaljevalnega šolstva itd.

Po razpravi o poslovnem poročilu je poročal zbornični predsednik g. Ivan Jelačin o proračunu zbornice za leto 1940. Proračun predvideva za specialne potrebe trgovinskega odseka kredit v iznosu din 291.000.—.

Na predlog zborničnega svetnika Fazarince je bil proračun soglasno sprejet.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

2. Iz posojila za večja gradbena dela naj se takoj predvidijo večja javna dela v teh krajih, da se vsaj delno zaposlijo delavci, ki so bili dosedaj navezani na zaslužek v tujini.

3. Ostali delavci iz Prekmurja in obmejnih krajev, ki se ne bi mogli zaposliti v domačem kraju, naj se zaposlijo pri raznih večjih javnih delih v ostalih krajih Slovenije. V to svrhu naj se preosnuje dosedajni urad za sezonske delavce v tujini, ki naj s pomočjo oblasti priskrbi tem delavcem delo doma.

Ker je samo na ta način mogoče v bodoče zaustaviti izseljevanje sezonskih delavcev iz naših krajev, prosim visoko zbornico, da na odločujočih mestih tolmači potrebo, da se prizadetim delavcem ustvari doma v domovini boljše življenjske razmere, kakor jim jih je dosedaj nudila tujina. (Odobravanje.)

Sledilo je poročilo referenta dr. Plessa o predlogih za uredbo glede pravice službojemnika do prostega časa, ki mu pripada po odpovedi za iskanje druge službe, nadalje o predlogih k uredbi o minimalni odškodnini za delo vajencev ter o predlogih za izdelavo novih sejmških redov.

Izčrpano poročilo o davčnih zadevah je podal tajnik Žagar. Rešile so se nato številne prošnje za podpore ter porazdelil znesek din 50.000.— za trgovsko-nadaljevalne šole. Po predlogu zborničnega svetnika Pinterja se je obširno razpravljalo o reorganizaciji velkoprodaje soli. Zbornični svetnik Joža Hrastelj je nato govoril o ureditvi vprašanja naših sezonskih delavcev ter o zvišanju prejemkov državnim in avtonomnim nižjim nameščencem. G. Fazarinc je govoril o poštinih razmerah v Celju ter o potrebi decentralizacije socialnega zavarovanja, g. Milko Senčar o cestnih razmerah, zlasti o cesti Ptuj—Maribor ter o dostavljanju blaga po tovornih avtomobilih, g. Gorjane o razširitvi kompetenc podružnic Narodne banke. Na osnovi teh poročil je odsek sklenil, da se bodo o vseh teh vprašanjih stavili samostojni predlogi na jutrišnji plenarni seji. Ob četrti na 3 je predsednik odseka g. Smrkolj zaključil sejo.

Industrijski odsek

V torek dne 14. t. m. je zasedal industrijski odsek in razpravljalo važnih industrijskih zadevah. Sejo je vodil zbornični podpredsednik g. R. Skubee, ki je uvodoma podal splošno poročilo o položaju.

Nato so sledila predsedniška naznanila in razprava o proračunu za l. 1940. Odsek je po vestnem preudarku ter zlasti po proučitvi vprašanja, če je pričakovati, da bo zbornica proračunjene dohodke tudi v resnici prejela, sprejel proračun v obliki, v kakršni ga je postavil zbornični finančni odbor. Ob tej priliki je odsek razmotril položaj, kakršen bi eventualno nastal, če bi se obrtniki izločili iz skupne zbornice.

Poročilo o akcijah zbornice v zadevi preskrbe industrije s surovinami, o težkočah radi izvoznih omejitev in uvedene kontrabandne kontrole ter o pritožbah trgovskih krogov proti izpreme-

VELIKA BLASNIKOVA PRATIKA je izšla 1940

Zahvala

Podpisani se iskreno zahvaljujeva Trgovskemu dobrodelnemu društvu „POMOČ“ v Ljubljani, „Trgovski dom“, za vestno izplačano posmrtnino po pokojnih zavarovancih. Pri tej priliki priporočava to društvo vsem trg. pripadnikom in izjavljava, da s članstvom pri Pomoči zagotovite svoicem prvo najnujnejšo pomoč ob svoji smrti. V teh resnih časih, bi moral biti vsak član tega prepotrebnega društva!

V Ljubljani dne 16. novembra 1939

Albina Zvolenk, nečakinja Franje Ribtaršič, trg. s sadjem

Katarina Černič, žena Ivana Černiča, zavarovalnega nadzornika

Živahna delavnost Združenja trgovcev v Kranju

njenim dobavnim pogojem in cenam za industrijske proizvode je podal generalni tajnik Ivan Mohorič. V svojem zelo zanimivem poročilu se je dotaknil vseh vprašanj, ki so v sedanjih kritičnih časih važna za industrijo. Razpravljal je o težkočah vsake panoge posebej, posebej je podčrtaval težkoče, ki jih ima pri nabavi surovin naša železarska, naša predilniška, kovinska in druga industrija. Dotaknil se je tudi vprašanja protidraginjske akcije in razpravljalo o njenem pomenu in uporabi za industrijo. Poročilo, ki je bilo podprto s statističnimi številkami, je vsebovalo tudi razne nasvete, kako bi se razne težave omilile, če ne docela odstranile. Poročilo je vzbudilo v odseku splošno zanimanje vseh članov odseka in je tvorilo podlago za poučno debato, v kateri je poročevalec dal še nadaljnja pojasnila.

Nadalje je gen. tajnik Mohorič poročal o ureditvi službenega razmerja pri vpoklicu delojemalcev na vojaško službovanje. V svojem poročilu je navedel predloge in pripombe konference zbornice k temu vprašanju, ki je toliko nujno, da bi se moralo pospešno reševati. Ker so gospodarski, posebno pa industrijski krogi na njem živo zainteresirani.

Nato je poročal g. Žagar o postopanju davčnih oblasti pri pregledu poslovnih knjig. Poročilo je vzel odsek soglasno na znanje. Pri slučajnostih je predlagal zbor svetnik Krejči, da zavzame industrijski odsek svoje stališče glede osamosvojitve naših okrožnih uradov za zavarovanje delavcev in predloži tozadeven predlog. Nadalje je g. ing. Kiepač predlagal, da se zbornica zanima za osnutek uredbe o pogonskih sredstvih. Obe iniciativi je odsek soglasno odobril. Končno je dr. Pavlin predlagal, da se g. dr. Lazarevič, načelniku industrijskega oddelka v ministrstvu trgovine in industrije ob vpokojitvi izreče pismena zahvala za vse, kar je tekom svojega dolgoletnega službovanja storil za industrijo. Dr. Lazarevič se je ves čas svojega službovanja živo zanimal za slovensko industrijo in mnogo pripomogel za njen razvoj. Industrialci so pri njem vedno našli razumevanje za svoje težave in v mnogih primerih tudi pomoč, kolikor je bila ta od njega osebno mogoča. Bil je pravi mož na pravem mestu. Slovenska industrija ga bo težko pogrešala, posebno pri raznih trgovinskih pogajanjih, ker ima malo tako dobrih, uvidenih in požrtvovalnih prijateljev, kakor ga je imela v osebi dr. Lazareviča. Odsek je predlog dr. Pavlina soglasno odobril.

Gostinski odsek

Včeraj dne 14. novembra je bila seja gostinskega odseka, ki jo je otvoril in vodil predsednik gostinskega odseka Ciril Majcen. Po podanem poslovnem poročilu o posameznih akcijah, ki jih je gostinski odsek vodil v pretekli poslovni dobi, je odsek obširno razpravljalo o letošnji tujskoprometni sezoni, ki je kljub izrednim razmeram bila po številu gostov boljša kot lani, v finančnem oziru pa je bila vsekakor šibkejša kot sezone prejšnjih let. Z ozirom na težak položaj gostinstva v turističnih krajih je odsek stavil predloge za plenarno sejo, da jih zbornica dostavi na odločujoča mesta. Gostinski odsek je dalje razpravljalo o omejitvi izdajanja gostinskih dovolil ter o osnutku uredbe o pravici službojemalca, da izostane od dela v svrhu iskanja nove zaposlitve po odpovedi službe in o načrtu uredbe o minimalni odškodnini za delo vajencev.

Proračun gostinskega odseka za leto 1940. znaša din 180.000 proti din 161.000 za lansko leto. Po obrtnopravnih zadevah je končno razpravljalo gostinski odsek o raznih prošnjah za podpore, med njimi predvsem za strokov-

Pretekli teden je bila seja uprave Združenja trgovcev v Kranju. Sejo, katere so se udeležili prav vsi člani uprave, je vodil predsednik Berjak, ki je tudi poročal o dveh važnih članskih sestankih. Na prvem sestanku se je razpravljalo o ustanovitvi lesne zadrage, da bi se s tem zagotovile gozdnim posestnikom boljše cene. Sestanek pa se je izrekel proti ustanovitvi takšne zadrage, in to iz zelo tehtnih razlogov. Boljše cene omogoči gozdnim posestnikom najlažje zdrava konkurenca med lesnimi obrati. Žage so večinoma v rokah malih posestnikov, ki zaslužka od žag nikakor ne bi mogli pogrešati. Ustanovitev nove zadrage žage bi te male posestnike uničila. Poleg tega pa bi bila zadruga žaga tudi nepotrebna, ker niti sedanje male žage niso polno zaposlene. Upoštevati pa je še to: **Država potrebuje denar**, ki ga dobi le od obratov v zasebni lastnini. Privilegiji zadrug pa državi samo škodujejo. Ker se sedaj odpira lesu nekoliko boljša konjunktura, bi že tudi nekateri hoteli ustanoviti zadrugo, ki naj izkoristi to konjunkturo. Ko pa te ne bo več, pa bodo klicali državo na pomoč, da pomaga z denarnimi podporami. Zato ni z zadrugo nič!

Na drugem članskem sestanku se je razpravljalo o novi protidraginjski uredbi. Kot zastopniki v pododbor, ki se ustanovi po tej uredbi v Kranju, se izvolijo kot zastopniki združenja Anton Adamič kot član in Ivan Rekar kot namestnik. Pri tej priliki se je razvila tudi daljša debata o uredbi sami in o sedanjih tržnih razmerah. Ugotovilo se je, da so prodajne cene tudi za blago iste kakovosti zelo različne, ker prodajajo nekateri še blago iz stare zaloge, drugi pa že novo, po višjih cenah nabavljeno blago. **O kopičenju blaga pri trgovcih ni govora**, ker je blaga sploh premalo. Pač pa so se ugotovili nekateri primeri neupravičenega kopičenja pri proizvajalcih in dobaviteljih. Trgovci na drobno pa so dostikrat v zadrugi, ker ne morejo v vsem ustreči niti svojim stalnim odjemalcem. Na sestanku so se konstatirale tudi naslednje nelogičnosti: Zakaj se je **podražilo jedilno olje**, ko pa je bilo kupljeno seme še po starih cenah. Tudi ni razumljivo, zakaj je vedno dražja moka, ko vendar regulira cene? že od nekdanj povsod priljubljeni **Prizad**. Tovarne mila ne dobavljajo. Govorilo se je tudi, da nekatere tekstilne tovarne ne izvršujejo naročil, čeprav so njih skladišča polna.

Glede cen bi morale pristojne oblasti upoštevati tudi to, da je sicer izkupiček za staro blago višji, da pa se kljub višjemu izkupičku ne more nabaviti ista količina novega blaga. Trgovanje je v sedanjih razmerah silno težko. Izda naj se uredba, s katero bi se cene fiksirale ter tudi čisti dobiček. Glede označevanja cen je treba pripomniti, da se cene čez noč spreminjajo.

Nikakor pa ni mogoče razumeti, zakaj bi morale biti v protidraginjskem odboru zastopane tudi zadrage. Te imajo tako velike privilegije, da bi morale prodajati vse blago vsaj 10% ceneje. To pa se ne dogaja.

Razpravljalo se je tudi o tržnem redu mesta Kranja ter se je ugotovilo, da je zastarelo in da ne ustreza niti prodajalcem niti konsumentom. Zato naj se modernizira!

Uvedbo obveznih legitimacij za no šolstvo kakor tudi za razne turistične organizacije in društva. Seja, ki se je začela ob 9. uri dopoldne, je bila zaključena po 2. uri popoldne.

nakupovalce lesa je sestanek pozdravil. Takšne legitimacije pa bi se morale uvesti tudi za nakupovalce deželnih pridelkov, živine, surovih kož itd. Na ta način bi se sedaj zelo razpaslo šušmarstvo znatno omejilo.

Uprava je razpravljala o akciji trgovstva v korist obmejnega šolstva. Soglasno se uprava pridružuje tej akciji, ki je zelo potrebna ter bo zato apelirala na svoje članstvo, da krepko podpre obmejno šolstvo.

Splošno nezadovoljstvo je sprožila **redukcija vlakov**, ki je zelo malo preudarjena. Ugotovilo se je, da ima večerni vlak, ki odhaja proti Ljubljani ob 21.22 samo iz Kranja 60 stalnih potnikov. To so večinoma delavci, ki obiskujejo tekstilni tečaj. Tudi za redukcijo vlaka, ki je odhaja ob 19.08 iz Trziča in se je vračal iz Trziča ob 20.27 ni bilo razlogov, ker je bil ta vlak vedno dobro zaseden. Ta vlaka naj se zopet uvedeta, vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.30 in pride v Škofjo Loko ob 14.09 pa naj se **podaljša do Kranja**.

Na seji uprave se je nato raz-

pravljalo o prodaji živinske soli. Napačno je, da bi se ta prodajala le pri veleprodaji v Kranju, ker vendar ne gre, da bi morali iti kmetovalci za par kg soli tudi po 30 km daleč. Znižanje cene soli ni dosti pomagalo revnejšim slojem. **Mnogo bolj bi bilo pomagano ljudem, če bi se znižala cena sladkorja**. Ljudje kupujejo zato zelo malo sladkorja, niti ne ene četrtine njih potrebe. Mnogo je tega kriv tudi cenejši saharin.

Seja je odobrila pismeno **intervencijo uprave na ministra za soc. politiko**, da se izvede razmejitev območja zasebnih bolniških blagajn.

Na koncu se je razpravljalo še o slavonspevih, ki jih je objavil o nabavljalnih zadrugah »Naš glas«. Na podlagi trdnih argumentov se je ugotovilo, da je ta slavonspev brez vsake cene, ker ne zadrage, temveč zdrava konkurenca skrbi za nizke cene in za dobro blago. Kljub vsem privilegijem zadrug ne prodajajo te blaga ceneje, temveč dražje ko trgovci.

Ker je bil dnevni red izčrpan, je predsednik Berjak zaključil sejo.

Ukinjeni vlaki naj se obnove!

V zadnji številki »Trgovskega lista« smo razpravljali o posledicah ukinitve cele vrste potniških vlakov, ki jo je odredila generalna direkcija v Beogradu, češ da je treba štediti in da so nekateri vlaki baje itak slabo zasedeni. Videli smo, da vlaki, ki so še preostali, nikakor ne morejo biti namdestilo za izpadle zveze, najmanj pa bo v nadomestilo avtobusni promet zaradi pomanjkanja bencina.

Redukcija potniških vlakov, ki je bila tako nepričakovano izvedena dne 28. oktobra, je menda najbolj prizadela **severno Slovenijo**. Maribor, ki se sploh ne more ponasati z kdo ve kako ugodnimi železniškimi zvezami s svojim zaledjem, kar dokazujejo tudi številni predlogi na vsakoletnih anketah za sestavljanje vozniških redov, je nenadoma izgubil kar šest potniških vlakov.

Ta nepričakovana ukinitve je mestu samemu povzročila **veliko škodo**. Cim manj je možnosti za potovanje, tem manjši je seveda dotok tujcev v mesto in tem močnejše pada poslovni promet.

Pred očmi imamo zlasti progno Maribor—Št. Ilj ob državni meji ter **železnico v Dravski dolini**. Na prvo imenovani progno smo izgubili dva vlaka, ki sta odhajala iz Maribora ob 7. zjutraj in ob 10. dopoldne, ter v obratni smeri s prihodom v mesto opoldne in po 17. uri popoldne. Na tej progno je frekvenca zelo velika. Iz Maribora se vozijo na deželc meščani, zlasti v Slovenske gorice, kjer se prideluje najboljšje vino in najboljše sadje. V Maribor pa prihajajo v velikem številu, razen šolarjev, delavcev in uradnikov, kmetje in revni viničarji, ki prinašajo na trg mleko, sadje in poljske pridelke, ali pa prihajajo po drugih opravkih.

Enako je v **Dravski dolini**, kjer smo izgubili dva vlaka proti Pre-

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

valju, enega, ki je odhaja iz Maribora ob 10.12 in so ga uvedli šele lani, drugega pa s prihodom v mesto ob 16.47. Ker odhaja prvi

Redukcija vlakov zlasti prizadela Slov. Gradec in Dravograd

Menda ni kraja v dravski banovini, ki bi bil z redukcijo vlakov tako hudo prizadet kot **Slovenji Gradec z Mislinjsko in Mežiško dolino**. Ako je bila redukcija v sedanjih kritičnih časih potrebna, bi vendar morala železniška uprava, preden se odloči za ta korak, stopiti z dotičnimi kraji v stik ter vozni red prilagoditi tako, da bi imeli še obstoječi vlaki kljub redukciji nekaterih vlakov **dobro zveze z drugimi progami**. Železniška uprava pa je kar ukinila vlake tako, da se po sedanjem voznem redu prav za prav iz Slovenjega Gradca nikamor ne more drugače potovati, kakor da se mora prenočevati, in to ali v Mariboru, Dravogradu ali pa v Prevaljah. Ob tej priliki naj omenimo, da tako slabih železniških zvez iz Slovenjega Gradca od ustanovitve Jugoslavije še nismo imeli.

Po tem novem voznem redu ne more potnik v enem dnevu iz Slovenjega Gradca v komaj 22 km oddaljeno Prevalje in nazaj, kajti vlak, ki odhaja iz Slovenjega Gradca ob 10.05 uri, nima zveze s Prevaljem; če pa že potuje s tem vlakom v Prevalje, mora v Dravogradu čakati najmanj 5 ur, da pride šele ob 16. uri v Prevalje.

Istotako je **skrajno neugodna zveza z Mariborom**. Ako potuje potnik ob 10.05 uri iz Slovenjega Gradca v Maribor, prispe tja ob 1/2 13. uri, a vlak se vrača iz Maribora že ob 13.39 uri, tako da v tem času, ko so v Mariboru vse trgovine in uradi že zaprti, ne more nič opraviti. Ako pa potuje zvečer v Maribor ob 18.20 uri, pa je to potovanje radi prenočišča zvezano s prevelikimi stroški.

Najhuje pa so z redukcijo vlakov prizadeti **šolarji**, ki posejajo tuk, meščansko šolo, posebno oni iz Guštanja oz. Prevalj. Šolarji iz Guštanja morajo odpotovati od doma že ob 5. uri zjutraj, a vrnejo se lahko iz šole šele ob 21. uri. Svoječasno je vozil mešani vlak

vlak v Dravsko dolino zgodaj zjutraj, mora čakati okoličan do 13.39 popoldne, da se more vrniti domov, dočim se je doslej lahko poslužil vlaka že sredi dopoldneva. Kdor hoče popoldne v Maribor, mora čakati dolge ure, ker pride en vlak kmalu po 12. uri v mesto, drugi pa šele skoraj ob 21. uri. Vse popoldne ni potniškega vlaka.

Kar se tiče donosnosti reduciranih vlakov, zagotavljajo na pristojnih mestih, da niti eden teh **vlakov ni bil pasiven**, čeprav eden ali drugi ni bil vedno popolnoma zaseden. Sicer je pa državna železnica javna ustanova, pri kateri ni gledati samo na rentabilnost, temveč tudi na potrebe prebivalstva in na gospodarsko važnost občil. Če pa nobeden reduciranih vlakov ni bil pasiven, potem je to tem večji dokaz, da so bili **vsil vlaki potrebni**, saj jih je občinstvo doseglo šele po hudih bojih. Zato je **nujno potrebno**, da se vsi ukinjeni vlaki **nemudoma zopet uvedejo**.

Na odločilnem mestu se je sedaj izvedelo, da bo na progno Maribor—Št. Ilj že v par dneh zopet uveden vlak, ki je doslej odhaja iz Maribora ob 7. zjutraj in se vračal v mesto ob 17.40 popoldne. Pri odločujočih činiteljih je torej prodira uvidevnost, da so ti vlaki res nujno potrebni.

Ker reaktiviranje le nekaterih ukinjenih vlakov nikakor ne zadošča, se je z gospodarske in tujskoprometne strani uvedla akcija, ki naj bi v Beogradu izposlovala, da železniška uprava nemudoma zopet uvede vse ukinjene potniške vlake. To je **nujna gospodarska potreba** Maribora in vsega zaledja.

A. B.

ob 11. uri iz Dravograda, tako da je imel postanek na vseh postajališčih ter imel v Velenju zvezo na potniški vlak proti Celju oz. Ljubljani. Sedaj pa je železniška uprava uvedla za nadomestek ukinjenega potniškega vlaka istotako mešani vlak, ki nima postanka na postajališčih in za eno uro daljši vozni čas do Velenja in tudi ne v Velenju zveze na potniški vlak proti Celju oz. Ljubljani.

Na podlagi vseh teh razlogov upravičeno zahtevamo, da ugotovi železniška uprava našim zahtevam in zopet uvede ukinjene vlake. Če pa pod nikakimi pogoji ni mogoče obnoviti voznega reda, ki je bil v veljavi do 28. oktobra 1939., naj se vsaj zopet uvedejo naslednji vlaki:

Vlak št. 9124 naj bi zopet vozil ob 5.29 uri iz Slovenjega Gradca v Dravograd.

Vlak št. 9137 naj bi zopet vozil iz Dravograda ob 20.37 uri, kakor je vozil sedaj že dve leti, ker je vseeno, če stoji garnitura čez noč v Dravogradu oz. Otiškem vrhu ali v Slovenjem Gradcu.

Vlak št. 9112, ki odhaja iz Slovenjega Gradca ob 10.06 uri v Dravograd, naj bi zopet vozil do Prevalj in bi se zopet vračal ob 16.15 v Slovenji Gradec.

Mešani vlak št. 9133, ki odhaja ob 11.05 uri iz Dravograda, naj bi imel na vseh postajališčih od Dravograda do Velenja postanek ter s skrajšanim voznim redom tako, da bo že ob 14. uri v Velenju, kajti sedaj v zimskem času je ta vlak s tvorom manj obremenjen ter ni potrebno, da bi imel postanek na vsaki postaji po pol ure. Ta vlak bi tudi imel zvezo z vlakom v Ljubljano.

S tem predlaganim voznim redom bi bilo v naših krajih kljub redukciji vlakov potnikom potovanje bistveno olajšano ne da bi železniška uprava imela večje stroške, nasprotno bi se njeni dohodki še znatno zvišali.

Davčni svetovalec

Pobiranje cestnega izrednega prispevka v primeru nakupa franko vagona

G. L. M. v Z. — Vprašanje:

Kupil sem les franko vagon, vendar pa bom moral, kakor čujem, za njegov prevoz na kolodvor plačati izredni prispevek. Prosim, ali ni, kakor se temno spominjam, enkrat v tej zadevi razsodil državni svet?

Odgovor: Kakor nam znano, je o tem vprašanju odločil državni svet pod št. 22692/34 od 22. septembra 1934. Tema te razsodbe se glasi: »Po zakonu (čl. 22. zakona o državnih in čl. 33. zakona o nedržavnih cestah) je dolžna plačati prispevek oseba, katera cesto neposredno izkorišča, a ne ona, katera indirektno daje povoda za tako izkoriščanje, za kakršno gre.

Besedi »kdor povzroča«, porabljeni v tekstu navedenih zakonov, se morata razumeti v smislu »kdor izkorišča«, ker se z izkoriščanjem ceste povzroča tudi njeno kvarjenje. V prilogi te razlage govori tudi besedilo drugega odstavka navedenih zakonov, po katerem se izmera prispevka določa sporazumno med oblastjo in onim, ki cesto ukorišča. Širše tolmačenje, po katerem bi pod pojem »kdor povzroča« prišli v poštev tudi nadaljnji povzročitelji, ki dajejo indirektno povod za čezmerno porabo ceste, ne more obveljati, ker se zakon v vprašanju obvez ne more ekstenzivno tolmačiti, ampak obstoji obveza samo, v kolikor je z zakonom predvidena. Ker v zakonu ni izrečno določeno, da mora prispevek plačati tudi oni, ki posredno s svojim nalogom ali naročilom daje povoda za prekomerno porabo ceste, se mora smatrati, da takšne obveze ni. Ker tožilec v tem primeru ni neposredno izkoriščal ceste, ni dolžan plačati prispevka, kateri mu je bil naložen... Pripominjamo, da se zakon o drž. ali nedržavnih cestah med tem ni izpremenil in je torej gornja razsodba državnega sveta še vedno porabljiva.

Popravi!

V članku »Nedopustna hujskarija proti trgovcem« v zadnji tedenski številki se je zgodila ne ljuba tiskovna pomota, da so bile zamenjane cene masti in riža. Članek je treba zato popraviti takole:

Riž:	nabavna cena	prodajna cena
17. 7. 1939.	6'40	8'—
30. 10. 1939.	8'—	10'—
Mast:		
17. 7. 1939.	16'50	18'—
30. 10. 1939.	18'50	20'—

Prof. inž. Friderik Degen:

Denar

(Nadaljevanje.)

Tudi ta stvarni denar ni zadovoljeval potrebam razvijajočega gospodarstva in trgovine. Te dobrine, v svojstvu denarja, se niso mogle dolgo časa ohraniti, ker so postale kmalu neuporabne, so se hitro pokvarile in imele zelo nestalno vrednost. Zato so skušali ljudje dobiti denar s stalno vrednostjo, z veliko odpornostjo, primerno deljivostjo in splošno uporabnostjo. Take lastnosti so imele le kovine. Kovine je poznal človek že v najstarejši dobi zgodovine, poznal njihovo uporabljivost ter vrednost, a kot menjalno sredstvo jih je začel uporabljati šele sčasoma. V tej najstarejši dobi so imele kovine še mnogo večjo vrednost, saj so bile še zelo redke.

Kovine so uporabljali za menjalno sredstvo že Asirci, Babilonci, Fenicani, razni narodi Male Azije, Rimljani ter Grki. Te kovine so služile prvotno v surovem stanju in poljubni obliki kot menjalno sredstvo, pozneje pa že

v neki določeni obliki. Sprva se je določevala menjalna vrednost kovin sproti in pri vsaki zamenjavi s tehtanjem ter kosanjem kovine. Najprej se pojavijo kot menjalno sredstvo nežlahne kovine, zlasti železo ter baker. Zlato ter srebro se uveljavita kot splošno priznano menjalno sredstvo šele v tretjem stoletju pred Kristom, čeprav so posamezno že preje kovali zlatnike ter srebrnike. Pri Grkih je imelo veliko veljavo železo, posebno v Sparti, pri Rimljanih pa baker ter pozneje obe plemeniti kovini. V naslednji dobi se uporabljajo kot menjalno sredstvo že zmesi raznih kovin in ne samo čiste kovine. Prvenstveno pa se uporabljajo kot menjalno sredstvo zlato, srebro, baker, redkeje železo in le kratko doob je imela prejšnja Rusija platinaste kovance (1828—1845).

Čeprav pomeni uporaba kovin za menjalno sredstvo veliko napredovanje v tej smeri, vendar s tem še ni bilo doseženo idealno stanje. Tehtanje kovin, njih nestalna vrednost ter neprimerna oblika niso trgovinski promet baš

najbolje pogodovali — zlasti ker je dobivala trgovina vedno večji razmah. Potreba časa je zahtevala kovance določene oblike, vrednosti in teže.

V šestem stoletju pred Kristom se pojavijo prvi kovanci določene oblike, teže ter vrednosti. Ta služba pripada vladarju maloazijske države Lidije Krezu (vladal 555—541), ki je pričel prvi kovati kovance v svoji rezidenzi Phocaea. Krezovi kovanci so baje že imeli okroglo obliko s sliko vladarja in bili celo iz zlata. Nekoliko pozneje so pričeli kovati kovance v Sparti in to iz železa ter nato iz bakra v Rimu. Tudi Fenicani so že poznali v 6. stoletju kovance. Prav v tej dobi je bila v Rimu znamenita kovnica »Juno Moneta« (od tod izvira tudi izraz monnaie za francoski denar). V večjem obsegu se pojavijo kovanci iz srebra okoli leta 268. pred Kristom v Rimu ter v Galiji, a zlat denar se pojavi kot obče menjalno sredstvo za dobe vladanja Julija Cezarja. Iz Grčije ter Rima so se širili kovanci v druge pokrajine, dežele ter države.

V starem veku so prevladovali grški, zlasti pa rimski novci oz. kovanci. Rimski kovanc, zlasti srebrni denarius, je postal mednarodno plačilno sredstvo svoje dobe. V srednjem veku so kovanci pridobivali na svoji veljavi, ker so jih začele kovati vse države. Germanske države so imele zelo dobro izgrajen denarni sistem. V trinajstem stoletju je uživala velik sloves znana kovnica Zecca iz Firence, po imenu katere so dobili ime tudi cekini, to je zlatniki. S kovanjem denarja so se predvsem bavili vladarji, deželni knezi, papeži in drugi posvetni glavarji. Danes je ta pravica, tako zvani novčni regal, pridržana državi. Nekoliko so zgubili kovanci na svojem pomenu, ko se pojavi v trinajstem stoletju papirnati denar. Z uvajanjem papirnatega denarja oz. bankovcev je pojemal pomen kovancev, zlasti ko so v vojni ter povojni dobi domala zginiti kovanci iz prometa.

Pravila glede kovancev.

V najstarejši dobi seveda ni bilo posebnih predpisov ter običajev glede kovanja kovancev, zla-

Trgovskemu naraščaju!

Pisemska reklama

(Konec)

Izbira papirja

Tudi za izbiro papirja velja, da se odločimo že pri naročbi po svojem okusu, ali uporabimo dražjo vrsto in v kakšni barvi. Odsvetuje se pretenek papir, ker se na njem pozna že najmanjše radiranje, brez česar ne gre niti pri še tako dobri tipkarici. Predrta mesta pisemskega papirja in prosojna mesta pa poslovno pismo dočela onemogočajo ter tudi sicer naredbe na prejemnika slab vtis. Razne barve in vrste obdelanega papirja so za trgovinska pisma enako uporabne kakor v zasebnem dopisovanju. Barva je včasih lahko intenzivna, močna, ker še bolj privlači. Seveda je treba vse te lastnosti papirja skladno upoštevati pri uporabi: pri pisavi, podpisu ter ostali spremeni in tudi lepo preganiti pismo.

Podpisovanje

Podpisujte se vedno s črnilom, svojeručno. Torej mora biti papir takšen, da drži črnilo, a ne da preveč pije in razliva. Kako je prišlo v navado, da se pri podpisovanju uporablja svinčnik, kopirni ali tintni svinčnik ter celo barvast svinčnik, si je težko razložiti, ker je to zelo grda razvada in bi se morala čimprej odpraviti. Dejansko ni niti prihranjen s tem čas. Še slabše pa učinkuje svinčnik pri eventualni štampiljki. Lepše je izpisati nad podpis kar s strojem celo besedilo tvrdke. Za dolga besedila si je treba najti primerno okrajšavo. V nekaterih državah izpišejo tvrdkin naziv z velikimi črkami, kar olajša delo tipkarici.

Olajšave veljajo seveda glede podpisa pri velikih nakladah razmnoženih pisem. Pa tudi tu ni dobro uporabljati štampiljko iz kavčuka.

Zgibanje pisem

Za zgibanje pisem so štiri glavne možnosti: trodelno, štiridelno na križ, dvodelno s prigrbom in trodelno s prigrbom enega roba. Ker imajo ti načini vsak svojo napako, se je še najbolj uveljavil pregib na štiri dele, kakor se zgibajo prošnje. Ovojnice z oknom že tako niso več v navadi. Izpisati je torej treba naslove s strojem na ovojnicu, kar daje dosti več dela, zato je pa bolj varno urejeno.

Pri starem trodelnem poslovnem pismu brez ovojnice se je na-

vadno ena tretjina papirja zelo izrabila, zamazala ali zmečkala, če ni bil papir izredno krepak. Pri dvodelnem zgibu s prigrbom roba je slabo to, da mora biti ovojnica izredno velika, večja ko pri navadni pošti in se zato zgornji del ovojnice (kuverte) navadno pokvari. Skoraj isto velja za trodelni zgib s prigrbom roba. Prigrb roba splošno odsvetujejo že zato, ker se v naglici taka pisma zelo slabo zgibajo in so na pošti z njimi velike težave.

Praktični nasveti

Navaditi svoje odjemalce na boljše blago!

Ceneno blago se na vsak način laže prodaja kot drago. Toda ceneno blago navadno ni dobre kakovosti in zato dostikrat trgovec izgubi odjemalca, če prodaja samo ceneno blago. Stvar pa je tudi v naslednjem. Če kdo navadi kupca na dobro blago, potem se bo ta le stežka navadil zopet na slabo blago. Kdor je enkrat nosil elegantne čevlje, jih bo hotel nositi vedno. Pa še iz drugega razloga je važno, da privadi trgovec odjemalce na dobro blago. Ves trg se poživi, če se ljudje privadijo na višjo življenjsko raven, ker potem ljudje potrebujejo več. Zato mora tudi trgovec, ki prodaja ceneno blago, imeti v zalogi tudi boljše blago, ki ga naj kupcu tudi pokaže ter opozori na njegove prednosti. Dober trgovec ni tisti, ki pokaže samo to, kar kupec zahteva, temveč tisti, ki zna kupcu vzbuditi zanimanje tudi za drugo blago. Seveda nevsiljivo.

Ne se jeziti zaradi pritožb!

Nikakor ni res, da bi bile vse pritožbe odjemalcev utemeljene. Mnogo so tudi čisto iz trte zvite, vendar pa je napačno, če se trgovec nad pritožbami jezi in jih ne upošteva. Vsaka pritožba daje trgovcu priliko, da spozna pomankljivosti v svoji trgovini. Če ni nobenih pritožb, potem trgovec tudi ne ve, kje so napake. To je ravno tako kakor z bolečinami. Če se ne oglašijo, človek sploh ne ve, da je bolan. Šele bolečine opozore na bolezen. Tako tudi pritožbe opozore na bolezen v trgovini. Zato je za trgovca mnogo bolje, če se kupec pritoži, kakor pa da gre kupovat v drugo trgovino.

Kdor se želi o tem prepričati, naj pošlje tako pismo na fingiran naslov kam daleč in bo videl, kakšno dobi nazaj. Poskušnja se spleča pri večjih nakladah. Tako se ugotovi, ali je papir dovolj čvrst, ali so pisma dobro lepljena in če je sploh lepilo kaj vredno. Važno je pa tudi, kako so nalepljene znamke, ki naj se ne lepijo prenilko ali celo viseče na svojem voglu. Za poslovno pismo je treba največje vestnosti in skrbnosti, kajti le tako vam pridobi prejemanikovo prijaznost. Prijaznost ali dobrohotnost pa je v poslovnem svetu — kapital, je nekakšna moralna glavica v usodi podjetja.

Vzbujati je treba v ljudeh veselje do nakupa

Nekateri trgovci pravijo: Na trgu nimam nobenega pravega konkurenta, kaj mi bo zato reklama! To mnenje pa ni pravilno. Ne dela se reklama zato, da bi se drugemu trgovcu odvzemali odjemalci, temveč zato, da se vzbudi med ljudmi zanimanje za določene predmete. Kaj koristi, če je človek brez konkurence, če pa ljudje nimajo nobenega veselja za kupovanje. Ustvariti je treba med ljudmi voljo za nakup in zato ni reklama nikdar odveč, večinoma pa nastaja škoda, če ni nikake reklame.

Če ni zahtevanega blaga, je treba ponuditi drugo

Ze v normalnih časih velja napisan zakon, da je treba ponuditi kupcu, če ne dobi zaželeno blago, drugo. V današnjih časih se večkrat dogodi, da zahtevanega blaga zmanjka. Treba pa je dobro premisliti, katero blago se ponudi. Dobro bi bilo, če bi sam šef poučil osebje, katero blago naj ponudi kot nadomestilo in seveda tudi razloži, katere so prednosti ponujenega nadomestila. Vendar pa pri tem besede »nadomestilo« ne bi smel uporabiti, ker kupci nadomestil ne marajo, v prepričanju, da je vsako nadomestilo na vse zadnje le samo nadomestek. Pri tem bi se mogel uspešno propagirati marsikateri domači izdelek, ki je morda popolnoma enakovreden tujemu. Pa tudi naši deželni pridelki bi mogli imeti od tega dobiček. Tako se še mnogo premalo cenijo naša jabolka, naše sadje in tudi drugi pridelki. Sedaj ko tujega blaga manjka, je čas za propagando domačih proizvodov.

Dobave - licitacije

Nabava pelerin in delovnih halj. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo licitacijo za dobavo pelerin in delovnih halj. Ponudbe se sprejemajo do 20. novembra ob enajstih v pisarni ekonomskega oddelka, Sv. Jakoba trg št. 2. Pogojki po din 20— v pisarni direktije.

Centralna direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 20. novembra ponudbe za dobavo turbinskega in cilindrskega olja; 24. novembra odvijavec prenapona; 28. novembra železniških peči; 7. decembra bo licitacija za dobavo jamskega lesa; 12. decembra rudarskega orodja; 15. decembra kompletne izvozne naprave za rudnik.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 22. novembra ponudbe za dobavo stekla za okna; dne 29. novembra zakovic, žice in razne pločevine; 6. decembra konopljene vrvi, amonijak-sode, krede, gorilnega spirita, voska, kopalnih kadi, bakrenih kotlov, raznih cevi, ventilov, kavčukastih podlog, klobučevine za izolacijo, raznega električnega pribora, kavčukastih plošč in cevi.

Dne 28. novembra bo pri komandi pomorskega arzenala v Tivatu licitacija za dobavo preprog, lanene tkanine, sukna, platnenih vrvic; 30. novembra ponudbe za dobavo tekočin in maže za čiščenje; fosfor-bakra, mangana, ferosilicija, specialnih manometrov in termometrov, peska za čiščenje in formiranje, papirnate in izolacijske lepenke, raznih ščetk, jeklene žice; 2. decembra metel in metlice iz sirkove slame in brezovih metel, bombažnega platna, kavčukastih cevi; 5. decembra brizgalnice za olje, ročnih sesalk, oglja, trstik, kavčukasto-cevnege kabla, stroja za brušenje, brusov za gornji stroj, nikelin žice, raznega kabla, ročnih električnih svredov in vrtljakov.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 30. novembra ponudbe za dobavo raznega konstrukcijskega jekla.

LICITACIJE

Dne 20. novembra bo pri upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo repičnega olja, smirkovega platna ter nekrišpanega usnja; 23. novembra navadnega kartona, dne 25. novembra pa steklene glazure.

Dne 20. novembra bo v intendanturi štaba jadranske divizijske oblasti v Splitu licitacija za dobavo premoga in petroleja.

Dne 21. novembra bo v pisarni štaba za utrjevanje v Ljubljani pisarna licitacija za dobavo 16 zimskih sestavljenih barak.

Dne 30. novembra bo pri direkciji pomorskega promet v Splitu pisarna licitacija za dobavo dveh motorjev za motorne čolne.

Dne 2. decembra bo pri 1. oddelku vojno-tehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju pisarna licitacija za dobavo žice, zakovic, vijakov idr.; 6. decembra vazeline, okra, sikativa, mila za pranje, firneža, cinkovega belila, šelaka in cilindričnega olja.

Dne 5. decembra bo v pisarni obmejne čete v Skoplju licitacija za dobavo nalivnih telefonskih elementov.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

sti pa ne v tej obliki ter v taki smeri kakor v sedanji dobi. V teku zgodovinskega razvoja se je kovanje kovancev izpopolnjevalo in sčasoma so nastala prva pravila ter določbe. Znano je, da se ne kujejo kovanci nikdar iz same čiste kovine, zlasti srebra ter zlata, nego iz neke zmesi, ki ji pravimo zlitina. Kovanc ima svojo določeno težo. Čista kovina v kovancu se imenuje zrno, primes (neplemenita kovina) pa robelj. Razmerje med zrnom ter robeljem imenujemo čistino. Naš novi petdesetdinarski kovanc tehta 15 g in ima čistino 750/1000. Zrno znaša tedaj 11'25 grama, a robelj 3'75 grama. Od čistine zavisi tudi vrednost kovanca. Pri nas se navaja čistina v tisočinkah, v Angliji pa v karatih. Srebro čistine 750 pomeni, da je od tisoč delov zlitine 750 delov čistega srebra ter 250 delov neplemenite kovine, na primer niklja, aluminija itd. Angleško 14 karatno zlato (1 karat = 0'2 grama) je ono, pri katerem je od 24 delov zlitine 14 karatov čistega zlata, 10 delov pa zlitine. (Dalje prihodnjič)

Za decentralizacijo soc. zavarovanja

V Beogradu je bila konferenca vseh delodajalskih in delojemalskih zbornic izven banovine Hrvatske. Konferenca je sprejela naslednje predloge: Delavska zakonodaja mora biti tudi v bodoče enotna za vso državo. SUZOR naj se likvidira, v osrednjem uradu pa naj se vpostavi samoupravno načelo soc. zavarovanja na podlagi sorazmernega zastopstva interesentov iz vse države.

Povrnitev razlike cene soli

Na vprašanje številnih trgovcev, če bodo dobili razliko cene soli v zalogi, ki je bila pri njih ugotovljena ob pocenitvi, se nam sporoča:

Ta zadeva bo v kratkem rešena, ko uprava monopolov uredi ves material, ki ga je prejela od pristojnih finančnih organov. Ko bo to storjeno, bo vsakemu trgovcu plačana razlika.

Težkoče za ureditev naših trgovinskih odnosov s Španijo

Iz Beograda se poroča, da se pripravljajo trgovinska pogajanja s Španijo. Obnova trgovinskih odnosov s Španijo pa zadeva na razne in velike težkoče. Španija namreč ponuja za naše agrarne proizvode, v glavnem za bukov les in živo živino, neke svoje industrijske izdelke, ki jih mi dosti ne potrebujemo. Poleg tega pa zahteva, da bi naše blago prevzemala v Španiji in ga tam tudi plačevala, dočim bi morali mi prevzemati špansko blago v Španiji. Pri sedanjih prometnih razmerah pa je nemogoče, da bi mi ta pogoj sprejeli.

Letošnja žetev tobaka za 20% večja

Po cenitvi strokovnjakov državnih monopolov bomo letos pridelali okoli 18,5 milijona kg tobaka proti 15,5 milijona kg lani. Proizvodnja bo torej letos za približno 20% večja. Odkupno ceno za tobak je monopolska uprava povečala za približno 30%, da bo znašala povprečna odkupna cena namesto 15 okoli 20 din za kg. Sadilci tobaka bodo na ta način prejeli letos okoli 350 do 400 milijonov din. Da se poveča odkupna cena, je na vsak način pravilno, ker je bila dosedanja cena mnogo prenizka.

Stanovanjske hiše s trgovskimi lokali in vile na Bledu prodaja Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

Neugodni izgledi za izvoz našega lesa v Nemčijo

Izvoz lesa v Nemčijo se je popolnoma ustavil. Ta zastoj je nastal, ker z Nemčijo dogovorjene cene nikakor ne ustrezajo v primeri s cenami, ki se sedaj plačujejo v državi. To se je sicer tudi že poudarilo na zadnjih trgovinskih pogajanjih v Beogradu, a nemški delegati tega opozorila niso upoštevali. Zato je nastala nevarnost, da se ne bo mogel izvoziti les, ki bi ga mogli izvoziti na podlagi izrednih kontingentov v višini 47 milijona RM.

Nova proga — pa je brez dobre zveze

Kakor da še ne bi bilo zadosti težav, je železniška gen. direkcija ukinila še celo vrsto vlakov. Največje težave so zaradi tega nastale po vsej Sloveniji. Posebno drastičen je primer ukinjenja vlaka na progi Trebnje—Sevnica. Ta proga je bila šele lani slovesno otvorjena in vse prebivalstvo je mnogo upalo od te nove proge. Sedaj je doživelo težko razočaranje. Kajti kakšne so posledice te ukinitve, kaže zgornjo poslovno poročilo Zbornice za TOI, ki je bilo podano na torkovi plenarni seji in ki pravi o tej redukciji naslednje:

Trgovske kroge je zelo prizadela tudi redukcija vlakov na progi Sevnica—Trebnje. Potniki, ki prihajajo iz smeri Zagreba ob pol 7. uri zjutraj in oni iz Celja in Maribora ob 8. uri, morajo v Sevnici čakati do 11. ure, ker takrat odhaja prvi vlak proti Trebnju. Prihod v Novo mesto je torej šele ob 16. uri. To je menda edina proga v državi, ki začne tako pozno obratovati. Tukajšnjim trgovcem, ki imajo često posla v Novem mestu, je popolnoma nemogoče, da se poslužujejo železnice, ker zamudijo sicer dva dni.

Dobro je edino, da imamo v Novo mesto zjutraj avtobusno progo, vendar je povratek v Krško že ob 12. uri. Ta čas je prekratko odmerjen, zбог česar prosijo, da dobijo v Trebnjem priključek na večerni vlak iz Novega mesta tako, da ni treba v Novem mestu prenočevati. Istotako moramo dobiti zjutraj zvezo za Mokronog. Vlak, ki odide ob 11. uri iz Sevnice, prihaja po 12. uri v Mokronog, a se vrača kot zadnji vlak že po 14. uri. Če se računa, da znaša razdalja med kolodvorom in Mokronogom 3 km, je umevno, da v teh dveh urah ni mogoče prehoditi 6 km in še izvršiti kak trgovski posel. Na tej progi bi bil torej neobhodno potreben jutranji vlak iz Sevnice v Trebnje in večerni vlak iz Trebnja v Sevnico.

Zelo prikladna sta bila tudi ukinjena brzovlaka na progi Ljub-

ljana—Beograd in nazaj, ki sta imela postanek v Krškem. Z odhodom iz Krškega ob pol 6. uri in prihodom v Ljubljano ob 8. uri je bil ta vlak za trgovce in drugo publiko zelo prikladen. Istotako pa tudi kot nočni vlak z odhodom iz Ljubljane ob 22. uri in prihodom v Krško ob 24. uri.

Kakor znano, so bili vsi ukinjeni vlaki dobro zasedeni in ni bilo razloga za ukinjenje.

Poročilo navajamo v ilustraciji razmer, kako se izkorišča novo zgrajena in šele lani otvorjena železniška proga, kjer bi rentabilnost investicij zahtevala vse drugačno izkoriščanje naprav kot pa je opisano.

Zunanja trgovina

Znova se opozarjajo vse firme na razpis finančnega ministrstva, da se mora vse nemško blago za državne ustanove ponuditi v nemških markah in ne v dinarjih.

Priljubljen je nova trgovinska pogodba in nov plačilni sporazum med Turčijo in Španijo. Turčija je zlasti zainteresirana na izvozu jaje v Španijo.

Tudi v Romuniji so se kmetijski proizvodi zelo podražili. Tako so se cene surovega masla in jajcem podražile za 75%.

Turška vlada je obnovila pogodbo z družbo za uvoz braziljske kave ter j uvoz kave v Turčijo še nadalje svoboden. Zaloge kave v Turčiji zadostujejo še za štiri mesece.

V Grčiji se je v Pireju ustanovilo veliko kovinsko podjetje »Grška d. d. za jeklene plošče in belo pločevino«. Kapital družbe znaša 60 milijonov drahem.

Francoski državni monopol je odkupil 400.000 kg grškega tobaka. Za kasneje pa je naročil v Grčiji še 600.000 kg tobaka.

Romunija je dosedaj prodala 71.500 vagonov pšenice nove žetve.

Proti avtonomiji Bosne se je izjavilo prebivalstvo Banjeluke na več zborovanjih. Na konferenci vseh strank v hotelu »Bosna« je bila sprejeta resolucija proti ločitvi od Beograda. Zastopniki vseh srbskih društev so sklenili protest proti predlogom ministra dr. Kulenovića o posebni banovini in proti mejam na Drini.

Senatnih volitev v vrbaski banovini se je od 172 upravičencev udeležilo 148, od katerih so pa štirje izjavili, da ne glasujejo za potrjeno kandidatsko listo.

Vesti, da bi bil dr. Milan Stojadinović zopet sprejet v radikalno stranko, je Miša Trifunović odločno zanikal. Potrjuje pa se vest, da razvijajo dr. Milan Stojadinović in njegovi tovariši v zadnjem času živahno politično aktivnost.

Na Hrvatskem so začela ženska društva živahno akcijo za uveljavljanje ženske volivne pravice. Ženske organizacije HSS se tej akciji ne bodo pridružile. Pravijo, da je ženska volivna pravica v programu HSS in zato vedo, da bo tudi uveljavljena, kadar pride čas za to.

V Beogradu se pripravlja občina revizija davčnega sistema. O tem je govoril tudi finančni minister dr. Sutej na svoji zadnji konferenci z vsemi desetimi ravnatelji finančnih direkcij.

Ministrstvo za gozdove in rudnike je najelo pri sarajevski bratovski skladnici 15 milijonov din posojila, da bi zvišalo proizvodnjo v državnih premovalnikih.

Za zgradbo izseljenškega doma v Ljubljani je odobril min. dr. Budisavljević posojilo 2 milijonov din.

V Beogradu se je ustanovila delniška družba Sever & Komp. z delniškim kapitalom pol milijona din. Namen družbe je, da kupuje, predeluje in prodaja semena za vrtove in polja ter vse druge plodove in južno sadje. Ustanovitelji so Maks Sever iz Ljubljane, odvetnik dr. Kišovec v Beogradu in drugi.

od tega 10 tisoč vagonov Italiji. V primeri z lani se je izvoz pšenice iz Romunije letos povečal za 40%.

Italijanski izvoz v Etiopijo je v prvih petih mesecih padel za 15%, dočim se je uvoz povečal za 22% od 99 na 121 milijonov lir.

V britansko-sovjetskih gospodarskih pogajanjih je nastal zastoj, ker sovjetska vlada še ni odgovorila na seznam surovin in proizvodov, ki bi jih mogla Velika Britanija dobavljati Rusiji. Ta seznam je bil sovjetski vladi izročen že pred 10 dnevi.

Promet skozi Sueški prekop nazaduje še naprej. Vzrok je tudi v tem, ker so premije za zavarovanje okoli Rta dobre nade znatno cenejše kakor pa za potovanje skozi Sueški prekop.

Največji ameriški avtomobilski koncern General Motors Corporation izkazuje za prva tri letošnja četrtletja 109,6 milijona dolarjev čistega dobička proti samo 38,39 milijona v istem času lani.

Doma in po svetu

Z ukazom kralj. namestnikov so bili imenovani novi senatorji. Od Slovencev sta bila imenovana dr. Anton Korošec ter bivši minister dr. Kulovec.

Med novo imenovanimi senatorji so tudi skoraj vsi ministri, nadalje dr. Dragoljub Arandjelović, dr. Milan Gavrilović, dr. Krnjević in inž. Košutić, Dimitrije Magarašević, prota Ostojić, dr. Josip Smolaka, dr. Ivo Tartaglia in drugi.

Senator Fran Smodej je praznoval te dni svojo 60letnico ter je bil ob tej priliki odlikovan z redom sv. Save I. stopnje. Zaslužnemu narodnemu delavcu na Koroškem tudi naše čestitke.

Novi volivni zakon za banovino Hrvatsko je že gotov. Po tem načrtu se bodo volili poslanci po okrožjih. Na vsakih 50.000 prebivalcev se voli en poslanec, ostanek nad 25.000 da pravico do še enega mandata. Aktivno volivno pravico ima vsak moški, ki je dovršil 24. leto, pasivno pa moški z dovršenim 30. letom. Glasovanje bo tajno. Glasovalo se bo s kroglicami in na voliščih po občinah. Volitve bodo tajne. Vsaka kandidatska lista bo imela nosilca liste in enega kandidata za okraj. Poslanci se bodo volili za dobo treh let.

Proti avtonomiji Bosne se je izjavilo prebivalstvo Banjeluke na več zborovanjih. Na konferenci vseh strank v hotelu »Bosna« je bila sprejeta resolucija proti ločitvi od Beograda. Zastopniki vseh srbskih društev so sklenili protest proti predlogom ministra dr. Kulenovića o posebni banovini in proti mejam na Drini.

Senatnih volitev v vrbaski banovini se je od 172 upravičencev udeležilo 148, od katerih so pa štirje izjavili, da ne glasujejo za potrjeno kandidatsko listo.

Vesti, da bi bil dr. Milan Stojadinović zopet sprejet v radikalno stranko, je Miša Trifunović odločno zanikal. Potrjuje pa se vest, da razvijajo dr. Milan Stojadinović in njegovi tovariši v zadnjem času živahno politično aktivnost.

Na Hrvatskem so začela ženska društva živahno akcijo za uveljavljanje ženske volivne pravice. Ženske organizacije HSS se tej akciji ne bodo pridružile. Pravijo, da je ženska volivna pravica v programu HSS in zato vedo, da bo tudi uveljavljena, kadar pride čas za to.

V Beogradu se pripravlja občina revizija davčnega sistema. O tem je govoril tudi finančni minister dr. Sutej na svoji zadnji konferenci z vsemi desetimi ravnatelji finančnih direkcij.

Ministrstvo za gozdove in rudnike je najelo pri sarajevski bratovski skladnici 15 milijonov din posojila, da bi zvišalo proizvodnjo v državnih premovalnikih.

Za zgradbo izseljenškega doma v Ljubljani je odobril min. dr. Budisavljević posojilo 2 milijonov din.

V Beogradu se je ustanovila delniška družba Sever & Komp. z delniškim kapitalom pol milijona din. Namen družbe je, da kupuje, predeluje in prodaja semena za vrtove in polja ter vse druge plodove in južno sadje. Ustanovitelji so Maks Sever iz Ljubljane, odvetnik dr. Kišovec v Beogradu in drugi.

Kruh v Zagrebu se je podražil, Hlebec kruha velja odlej 4 din, Hlebec belega kruha je težak 1 kg, polbelega 1-08, črnega pa 1-20 kg.

Mleko v Mariboru se je podražilo od 150 do 2 na 2 do 250 din za liter.

Nova mednarodna avtomobilska cesta Zemun-Horgoš, ki bo del mednarodne avtomobilske ceste London—Carigrad, bo slovesno izročena prometu dne 23. novembra.

V tvornicah jute v Kalkuti stavka 35.000 delavcev. Industrija jutnih vreč je z naročili preobložena in je zato stavka tem bolj neprijetna.

Vstaja v severnozpadni Indiji se širi. Verjetno je, da je bila ta vstaja organizirana od zunaj.

Japonske čete so se izkrcale v pristanišču Pakhoj. S tem je prišlo še zadnje kitajsko pristanišče v roke Japoncem.

V venečelski petrolejski pokrajini Lagunillas je nastal požar, zaradi eksplozije neke plinske svetilke. Požar se je z neverjetno naglico razširil in je bilo v kratkem času vse mesto Maracoibo v plamenih. Boje se, da je zgorelo 500 do 800 oseb. Jezero Maracoibo, ki je pokrito z debelo plastjo nafte, se je spremenilo v ognjeno jezero. Vsak boj z ognjem je nemogoč.

Dva polno zasedena potniška vlaka sta trčila pri Ratiboru v Gornji Šleziji. Pod razbitimi vagoni so našli 43 mrtvih in 60 ranjenih potnikov.

Velika petrolejska eksplozija je bila v Ploestiju v Romuniji. Zaradi eksplozije so se vžgali številni vrelci. Dosedaj so našli 15 trupel pone-sečencev. Nad 100 ljudi še pogrešajo.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 15. novembra objavlja: Dopolnitev pravilnika o knjiženju, upravljanju in trošenju dohodkov iz sklada za izdelavo vstopnic, ostalih taksnih obrazcev in za nočno taksno revizijo — Dopolnitev odst. 5. čl. 10. pravil o tari — Vzorni pravilnik o poslovanju občinskih hranilnic — Poročilo volivnega odbora za dravsko banovino o izidu volitev senatorjev.

Sejmi

19. novembra: v Raki, Podsv. Juriju, Celju-okolica.
20. novembra: v Šoštanj, Ormožu, Rajhenburgu.
21. novembra: v Ptuj, Podčetrniku, Sv. Juriju ob Taboru, Dolnji Lendavi.
22. novembra: v Celju, Ptuj, Trbovljah.
23. novembra: pri Sv. Lovrencu na Temenici, Slovenjski Bistrici, Turnišču.
24. novembra: Maribor, Teharjih.
25. novembra: Cistercijskem samostanu v Stični, Domžalah, Gradcu, Krškem, Škofji Loki, Brežicah, Celju, Trbovljah, Dobju, Guštanju, Lembergu, Čakovcu.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

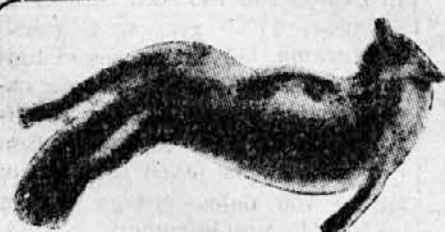
To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Damske zimske plašče

že izgotovljene ali po meri (za močnejše osebe posebno dober kroj) ima največjo izbiro tvrdka

F. I. GORIČAR LJUBLJANA, SV. PETRA C. 29

Ob enem priporoča tudi veliko izbiro manufakturnega blaga za suknje, plašče in obleke, kakor tudi svoj specialni oddelk na sv. Petra cesti 30, za perilo in stanovanjske opreme.

Dolenc Jasip

Sv. Petra c. 19

Velika zaloga vsakovrstne kožuhovine za plašče, paletoc in našivke

Telefon štev. 22-62

KNJIGOVESNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrance, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, fiskele, bloke itd.

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo

Trgovci popust! SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z.

LJUBLJANA Tyrševa cesta 33

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!